

LEVII BUIO Mɔizi lá àaɔde Yá pɔ kú láε bee guuɔ

Lápi dɔɔ sɛ́ia guu Lua lezù Mɔizizi za kpaaũkpɛu ɔ à yá'òè. Lápi guu Lua a ikoyãɔ ní yá pɔ á d̄ilɛd̄ilɛ Isailiɔnɛɔ ò Mɔizie píi ní lé pɔ á gbɛ̀nɛ́o à mè: Gbɛ́ pɔ yápiɔ kũa mé aɔ ku a sabai. (18.5) Lomadeɔ 10.5 gwa b.

Apii guu Lua lé dada Isailiɔnɛ lá aali ke wàɔ de a gbɛ́ɔ ũ, lá aali ke wà kúlee s̄iana. Sema aaliɔ sa'o Luapiwa lá a d̄ilenéwa (1-7), sa'onao líɔ níziã kũa d̄ɔ (8-10), Isailiɔ baade lí ɛ́ pɔ gbãleɔnɛ (11-16) ní pɔ pɔ de t̄ɛ ũ ní gbãsíkeaɔ (17-27).

Lua kua adoae, a yewázi, mé wɛ̀nikpamadeɛ, ɔ a ye wá kua líɔ adoa (19.2), ké wapio s̄ɔ wà wɛ̀ni kpámá, wíɔ yek̄ɔi. Bee yáí à ikoyãɛ bee d̄ilené. Ikoyãpi ɔ Yesu èa a yá d̄ɔ a ìwaɔgu à mè: Aliɔ ye a gbɛ́deezi lá áziã wɛ̀niwa. (19.18) Mat 22.39 gwa b.

Tó tiadeɔ lé ikoyãpiɔ kyoke, ì bɔ ní saee, ãma ikoyãpiɔ ìɔ nae luanaaikɛnaɔwa gɔɔpii aao te Luazi a zéwa ní n̄semɛndoo.

Sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ

¹ Dii lezù Mɔizizi, ɔ à yá'òè kpaaũkpɛu à mè, ² àà yáɛ bee o Isailiɔnɛ. ɔ Mɔizi ònɛ́: Tó á gbɛ́e lé mó pɔ kpáí Diiwa, aali mó ní zu ge pɔtuo kelenao, àà àà gba.

³ Tó sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ àle o ní zuo, aali mó ní swana s̄asaio kpaaũkpe kpele, ké Dii e àà wegwa

yáí. ⁴ Aàli ɔna sa'obɔpi miwa, ké Dii e si aà gɛɛ ũ, i aà duuna kɛwà. ⁵ Aàli a kòlokpa Dii aɛ, sa'ona Aalona néɔ i a au lé sa'okíiwa aa liai kpaaũkpɛ kpɛɛɛ we. ⁶ Aàli a báa bo, i goaagoaa. ⁷ Sa'ona Aalona néɔ i téka sa'okíi, aai yàakau, ⁸ aai nɔɔpi ka yàaa sa'okíi téu ní a mio ní a sálanao. ⁹ Aàli a guupɔɔ ní a koeɔ pípi, sa'ona i apíi kpasa sa'okíiwa sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ, a gí ï ke Diiɛ na ũ.

¹⁰ Tó sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ àɛ o ní são ge ble, aàli mó ní a sà sãasaio, ¹¹ i a kòlokpa Dii aɛ sa'okíi gugbãntoo oi, sa'ona Aalona néɔ i a au lé aa lia sa'okíipizi. ¹² Aàli goaagoaa, sa'ona i ka yàaa sa'okíi téu ní a mio ní a guupɔɔ nísio. ¹³ Aàli a guupɔɔ ní a koeɔ pípi, sa'ona i sa'o ní a píio, i kpasa sa'okíiwa sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ, a gí ï ke Diiɛ na ũ.

¹⁴ Tó sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ àɛ o Diiwa ní bão, aàli mó ní felenkɔpunao ge felenguulu a sa'obɔ ũ, ¹⁵ sa'ona i gɛɔ sa'okíi, i a mi wo à kpasa sa'okíiwa, i a au yo sa'okíi saalowa. ¹⁶ I a sɛsɛ bɔ, i a ká wolo kóɛ tufua sa'okíi gukpɛ oi. ¹⁷ I a gàsiao kú, i goaa, asu paa plao. Sa'ona i ka yàaa sa'okíi téu à kpasa sa pɔ wí káteu à tékũ, a gí ï ke Diiɛ na ũ.

2

Pɔwɛn gba

¹ Tó gbɛɛ lé Dii gba pɔwɛna, aali mɔɔ tí ũ, i nísio éwà, i tulaletikau, ² i gɛɔ sa'ona Aalona néɔ kíi. Sa'ona i dã ɔkũ do ní a tulaletipio píi, i a yãɔɔa Diigu gbapi kpasa sa'okíiwa pɔ pɔ wí káteu a gí ï kɛè na ũ. ³ Pɔwɛn gba pɔ gɔ̀ líɔ dɛ Aalona ní a néɔ pɔ ũ. Iɔ ku adoa pɔ pɔ wa kà Diiɛ téu à tékũ kɛni ũ.

⁴Tó ále aà gba kàa, alio de a sesai pò wà a tí yàale ní nísio ũ ge kàagbaala pò wà nísi èwà. ⁵Tó kàa asaaε, alio de kàa sesai pò wà a tí yàale ní nísio ũ. ⁶Ali é'ε, í nísikawà pówen gba ũ. ⁷Tó gàsada'ianaε, àli ke ní pówentio ní nísio. ⁸Ali mós Diie ní pò pò á kèpiò pówen gba ũ, í kpá sa'onawa. Sa'onapi i gèd sa'okíi, ⁹i aà yādɔa Diigu gba bɔ à kpasa sa'okíiwa pò pò wí káteu a gí ì kèè na ũ. ¹⁰Pówen gba pò gè líɔ de Aalona ní a néo pò ũ. Iɔ ku adoa pò pò wa káteu Diie à tekù kɔni ũ.

¹¹Pówen gba pò áli mɔd Diie suliɔ se'ese vɔo. Asuli pòse'ese ge zó kpasa pò pò wí ka Diie téu ũo. ¹²Tó buapó káauε sɔ, àli mɔd Diie, áma ásuli a pò káteu à tékù sa'okíiwa pò pò a gí ì na ũo. ¹³Ali pówen gbada ní wisio. Asuli da wisi pò de á Lua bàakuaánɔ seela ũ saio. Ali wisika gba pò ále da píiu.

¹⁴Tó ále mós Dii gbai pówen káau, àli mɔè ní mase dafu kpasaa pò wà a aampào. ¹⁵Ali nísikawà ní tulaletio, iɔ de pówen gba ũ, ¹⁶sa'ona i aà yādɔa Diigu pówen gba bɔ à kpasa ní a nísio ní a tulaletio píi pò pò wí ka Diie téu ũ.

3

Sáaukpasa'oa

¹Tó á gbēε lé sáaukpa sa'o, mé àle o ní zuo, aàli mós Dii ae ní a sa ge a da sáasaio. ²Aàli ɔna a sa'obɔpi miwa, i a kòlokpa kpaaũkpε kpεεε, sa'ona Aalona néo i a au lé sa'okíiwa aa liai. ³Tó ále sapi o, aàli a sálana ní a guupɔ nísio séle píi wà ka Diie téu à tékù ⁴ní a gòleɔ ní gòlepi nísio ní a pɔa nísi pò wí gòle ní gòlepiɔ gɔ̀ɔo. ⁵Aalona néo lí kpasa sa pò wàε a pò

káteu à tékū musu sa'okiiwa pó pó wí ka Diié téu a gí ì keè na ũ.

⁶ Tó sã ge ble àle oò sáaukpapó ũ, aali mót ní a sa ge a da sãasaio. ⁷ Tó sãnebołe, aali mót Dii aε, ⁸ i ɔna a sa'obɔpi miwa, i a kòlokpa kpaaũkpε kpeεε, Aalona néo i a au lé sa'okiiwa, aa liai. ⁹ Tó àle sapi o, aali a póc beε se wà ka Diié téu à tékū. Aali a vlá zõ ní a nísio, i a ple kau yɔɔ, i mót ní sãpi sálanao ní a guupɔ nísio pii ¹⁰ ní a gòleo ní gòlepi nísio ní a pɔa nísio pó wí gole ní gòlepi gɔ̀ɔ. ¹¹ Sa'ona i pópio kpasá sa'okiiwa ble ũ pó pó wí a pó nísika Diié téu ũ.

¹² Tó ble àle oò sɔ, aali mót Dii aε, ¹³ i ɔna a miwa, i a kòlokpa kpaaũkpε kpeεε, Aalona néo i a au lé sa'okiiwa aa liai. ¹⁴ Tó àle sapi o, aali a sálana ní a guupɔ nísio pii ká Diié téu à tékū ¹⁵ ní a gòleo ní a gòlepi nísio ní a pɔa nísio pó wí gole ní a gòleo gɔ̀ɔ. ¹⁶ Sa'ona i pópio kpasá sa'okiiwa ble ũ pó pó wí a pó nísika Diié téu a gí ì keè na ũ. A nísio ì de Dii pó ũ pii. ¹⁷ Alio ikoyãpi kúa gɔ̀ɔpii e á buiwa gu pó áo kuu pii. Asuli pó nísio ge a au bleo.

4

Duun awakpabɔ

¹ Dii ò Moizie ² aà yáε bee o Isailione, ɔ Moizi òné: Tó zãma gbēε le, à zã Dii yãdilaewa, à duunakè à yá pó wíli keo kè, a yán ke: ³ Tó sa'onkia pó wa ðile mé kè, à gbépii dayãu. Aali mót Diié ní gáε sãasaio duuna pó á kèpi awakpabɔ ũ. ⁴ Aali mót ní zupio Dii aε kpaaũkpε kpeεε, i ɔna a miwa, i a kòlokpa we. ⁵ I zupi au sé gèð kpaaũkpεu, ⁶ i ɔtona zõ aupa, i fáfã Dii kùε gēn soplá aà kúkii zwãa pó daa saε.

⁷ Sa'onapi i aupi máma tulaletikateakii kóbaowa Dii kùe kpaaũkpɛu we, i a kɪni éle sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ okii gbáziwa kpaaũkpɛ kpɛɛɛ. ⁸ Aali awakpazupi nísi gole pii, a sálana n̄ a guupɔ nísi pii ⁹ n̄ a gòleɔ n̄ gòlepi nísi n̄ a pɔa nísi pɔ wɪ gole n̄ gòleɔ g̃ɔɔ, ¹⁰ lá wɪ sáaukpazu nísi golewa, i kpasas a pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ okiiwa. ¹¹ Zupi báa n̄ a n̄ɔɔ pii n̄ a mio n̄ a koeɔ n̄ a guupɔɔ n̄ a gb̃ɔ, ¹² aali bɔ n̄ zù búupio b̃ɔ kpe gu pɔ wa díle a pɔ ũ a zéiu, gu pɔ wɪ sa'otufu kóleu, i kátɛu à tékũ táfupia we.

¹³ Tó Isailiɔ z̃à Dii yãdilaewa m̃pii, aa yá pɔ wɪli keo kè, baa tó aai g̃ike no mé aa d̃ɔ, aa g̃ò tàaedeɔ ũɛ. ¹⁴ Gbez̃ã tó aa d̃ɔ ké wà duunakè, aali m̃ɔ n̄ gáaeo awakpabɔ ũ kpaaũkpɛ kpɛɛɛ. ¹⁵ Gb̃z̃ɔɔ i ɔnana zupi miwa, wi a kòlokpa Dii aɛ we. ¹⁶ Sa'onkia i zupi au sé g̃ɛð kpaaũkpɛu, ¹⁷ i ɔtona z̃ɔwà à fáfã Dii aɛ g̃ɛn soplazwãa pɔ daapi saɛ. ¹⁸ Aali máma tulaletikateakii kóbaowa Dii kùe kpaaũkpɛu we, i a kɪni éle sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ okii gbáziwa kpaaũkpɛ kpɛɛɛ. ¹⁹ Aali zupi nísi gole pii, i kpasas a'okiiwa, ²⁰ i ke n̄ zupio lá a kè n̄ awakpazu káauowa. Maa sa'ona ali n̄ duuna kémá, Dii i sùuukérn̄ɔ. ²¹ Aali bɔ n̄ zupio b̃ɔ kpe, i kátɛu à tékũ, lá zù káau tekũwa. Gb̃ɛpii duun awakpabɔn we.

²² Tó d̃ɔaana duunakè, à z̃à Dii a Lua yãdilaewa à yá pɔ wɪli keo kè, baa tó i g̃ike no, à g̃ò tàaede ũɛ. ²³ Tó wa òè à duunakè, aali m̃ɔ n̄ blesan sãasaio, ²⁴ i ɔna blepi miwa, i a kòlokpa Dii aɛ gu pɔ wɪ sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ pɔ kòlokpau duun awakpabɔ ũ. ²⁵ Sa'ona i ɔtona z̃ɔ a auwa, i máma sa'okii kóbaowa,

i au pɔ̀ gò éle sa'okiiipi gbáziwa. ²⁶ Aàli a nísi kpasá sa'okiiwa píi lán sáaukpa sa'obɔwa. Màa sa'ona ali aà duuna kēwà, Dii i sùuukeaàɔ.

²⁷ Tó táaa duunakè, à zǎ Dii yādilaewa* à yá pɔ̀ wíli kɛo kè, baa tó i gíke no, à gò tàae de ũe. ²⁸ Tó wa òè à duunakè, aàli mɔ̀ ní blede sáasaio duuna pɔ̀ á kè sa'obɔ ũ, ²⁹ i ɔna awakpabɔpi miwa, i a kòlokpa sa pɔ̀ wí a pɔ̀ káteu à tékū okii. ³⁰ Sa'ona i ɔtona zǎ a auwa, i máma sa'okiiipi kóbaɔwa, i au pɔ̀ gò éle sa'okiiipi gbáziwa. ³¹ Aàli a nísi gole píi lá ì sáaukpa pɔ̀ nísi golewa, i kpasá sa'okiiwa pɔ̀ pɔ̀ a gí ì ke Dii na ũ. Màa sa'ona ali aà duuna kēwà, Dii i sùuukeaàɔ.

³² Tó sǎ àle mɔ̀ awakpabɔ ũ sǎ, aàli mɔ̀ ní a da sáasaio, ³³ i ɔna a miwa, i a kòlokpa awakpabɔ ũ sa pɔ̀ wí a pɔ̀ káteu à tékū okii. ³⁴ Sa'ona i ɔtona zǎ a auwa, i máma sa'okii kóbaɔwa, i a au pɔ̀ gò éle sa'okiiipi gbáziwa. ³⁵ Aàli a nísi gole píi, lá ì sáaukpasá nísi golewa, i kpasá sa'okiiwa pɔ̀ pɔ̀ wa kà Dii téu àle tékū musu. Màa sa'ona ali duuna pɔ̀ a kèpi kēwà, Dii i sùuukeaàɔ.

5

¹ Tó gbé mà wàle seeladeɔ wele, mé aàpi sǎ à yāe è ge a yāe dǎ yápi guu, tó a níle, à duunakèn we, yápi a wi aà musue. ² Tó gbé ɔkà pɔ̀ gbáleawa, nòbɔ ge pɔtuɔ ge pɔtaa'onkuawa pɔ̀ de tē ũ gen nò, baa tó a a yá dǎo, à gò gbáleae, tàae. ³ Tó gbé ɔkà gbēnazin bɔbɔwa ge pɔ̀ pɔ̀ ì to gbé gǎ gbálea píin nò, baa tó a a yá dǎo, gbēzǎ tó a dǎ, tàae. ⁴ Tó gbé lekè Luawa làasoosai, à mè á yāke, yāvāi ge yāmaan nò, yá pɔ̀

* **4:27** Nao 15.27-28

gbé a lekè làasoosai pii lé, baa tó a d̄so, tó a d̄ò gbēzā, tàaeε. ⁵ Tó gbé ḡò tàae de ũ yápio do musu, aàli yá p̄ó à z̄awà o gupuu, ⁶ i m̄o Diiε ní s̄adao ge ble da duuna p̄ó á kè fiabob̄o ũ, īo deε duun awakpab̄o ũ, sa'ona i aà duuna k̄ewà.

⁷ Tó aà gbāa i ka aà m̄ó ní s̄aoo, aàli m̄ó Diiε ní felenk̄opunao m̄èn pla ge felenguulu b̄ob̄ona m̄èn pla duuna p̄ó á kè fiabob̄o ũ, ado īo de duun awakpab̄o ũ, ado s̄o sa p̄ó w̄i a p̄ó k̄ateu à tékū ob̄o ũ. ⁸ Aàli m̄oð sa'onae, sa'onapi i a s̄éia kpá duun awakpab̄o ũ. Aàli a k̄olokpa ní ɔk̄o miz̄sai, ⁹ i awakpab̄opi au fá sa'ok̄ii saalowa, i ɔt̄wà, au p̄ó ḡò i b̄ole sa'ok̄ipi gbázi. Duun awakpab̄oε. ¹⁰ Sa'ona i ado kpa sa p̄ó w̄i a p̄ó k̄ateu à tékū ũ lá w̄i k̄ewa, i duuna p̄ó a k̄epi k̄ewà, Dii i s̄uukeaàn̄o.

¹¹ Tó aà gbāa i ka aà felena kpá m̄èn plao, aàli m̄ó ní p̄ówentio kiloo pla duuna p̄ó á kè awakpab̄o ũ. As̄uli nísi ge tulaleti k̄aúo, asa duun awakpab̄oε. ¹² Aàli m̄oð sa'onae, sa'onapi i d̄ā ɔk̄ū do ȳad̄o Diigu gba ũ, i k̄pasa sa'ok̄iwa p̄ó p̄ó wa k̄à Diiε téu àle tékū musu. Duun awakpab̄oε. ¹³ M̄a sa'ona ali aà duuna k̄ewà yápio do p̄ó a kè musu, Dii i s̄uukeaàn̄o. P̄ówenti p̄ó ḡò lío de sa'ona p̄ó ũ lán p̄ówen gbawa.

T̄aaε fiabob̄o

¹⁴ Dii ȳā'ò M̄oiziε, ɔ M̄oizi m̄è: ¹⁵ Tó gbé náaisaiyākè, à z̄ā ȳáwa Dii gbaa p̄ó yá musu, duunaε. Aàli m̄ó Diiε ní s̄sakao s̄asaio a fiabob̄o ũ. T̄aaε fiabob̄opi ɔa lí k̄á, lá wà a lé d̄iε Dii kp̄éuwa. ¹⁶ Aàli p̄ó p̄ó i Dii gbao fiaboè, i εa à a ɔa s̄ode

nawà, i kpa sa'onawa, sa'onapi i aà tàae kēwà, Dii i sùuukeaàṅ.

¹⁷ Tó gbé duunakè, à yá pò Dii gĩ a keai kè, baa tó a dṣo, tàae, a wi aà musu. ¹⁸ Aàli mós sa'onae ní sāsakao sāsaiio tàae fiabobò ṣa léu, sa'onapi i yá pò à zàwà a dṣopi kēwà, Dii i sùuukeaàṅ. ¹⁹ Tàae pò a kè Dii fiabobò.

²⁰ Dii yá'ò Mɔizi, ṣ Mɔizi mè: ²¹ Tó gbé ṣṅkè a gbédee pò pò gbépi kpàwà ge à nàe a ɔzĩ yá musu ge à aà kpáí'ò ge à aà blè, duuna, à náaisaiyàkè Dii. ²² Maae ló tó gbé pò kōmpa, mé à gĩ kpáí ge à eṣtò à mè ní Dii ge duuna pò wĩ ke lán bee taawaò píi. ²³ Tó gbé duunakè à gò tàae de ũ màa, aàli pò pò à a kpáí'òpi sɔaa adee ge pò pò à aà blèò ge pò pò wa kpàwà ge pò pò à a kōmpa ²⁴ ge pò pò à eṣtò à mè ní Dii a yá musu. Aàli fiabo pòdee a beee léu, i ea à a ṣa sòode nawà, i kpawà gɔɔ pò àe mós ní a tàae fiabobò. ²⁵ Aàli mós Dii ní sāsakao sāsai pò kàò a tàae fiabobò ũ, i kpa sa'onawa, ²⁶ sa'ona i yá pò a kè a tò à gò tàae de ũpi kēwà, Dii i sùuukeaàṅ.*

6

Sa pò wĩ a pò kàteu à tékū

¹ Dii yá'ò Mɔizi à mè, ² aà yáe bee dile Aalonae ní a néo. Sa pò wĩ a pò kàteu à tékū yádileason ke: Sa pò wà a pò kàteu à tekù lí gɔ sa'okii kinau gwá e gu ge dɔò, a té su àò gaa vfo. ³ Sa'ona i a bàabaa sòolo gese ye, i a ulatao da, i sa pò wà a pò kàteu à tekù sa'okiiwa túfu bɔe, i káe sa'okiiipi sae. ⁴ I a

* 5:26 Nao 5.5-8

pokasapio bo, i a paleo da, i tufupi se boò bòo kpe, i kóle gu pó wa dile a kólekli ũ a zéiu. ⁵ Sa'okii té lío ku, asuli gao. Lá gu lé do sa'ona lío yàakau, i sa pó wí a pó káteu à tékū kaa, i sáaukpa sa'obo nísi kpasawà. ⁶ Sa'okii tépi lío ku gɔɔpii, asuli gao.

Pówen gba

⁷ Pówen gba yādileaon ke: Aalona née mé ali mɔò Dii sa'okii ae, ⁸ i dā okū do ní a nísio ní a tulaletio pii, i a yādo Diigu gbapi kpa sa'okiiwa, pó pó a gí í ke Dii na ũ. ⁹ Aalona ní a néo lí pó pó gǝ ble a ese káu sai gu pó a kua adoau kpaaũkpe ua we. ¹⁰ Wasuli ese pó a pówentipi se à ke pēe ũ kauo. Aɔ de Dii pó ũ a zéi lán duun awakpabo ge tàae fiabobo pówaε. Dii kpamáε. Pó pó wí dā wà káteu à tékū, a kīni lío de ní baa ũ. ¹¹ Aalona bui gǝεo mé aali ble. Pó pó wí ka Dii téu à tékū kīnipi ío de ní baa ũ gɔɔpii. Pó pó kàwà yā'í aziaεε.

¹² Dii yā'ò Mɔizie, ɔ Mɔizi mè: ¹³ Tó wà Aalona ge aà bui dile sa'onkia ũ, aàlio mɔ Dii ní pǝetio kiloo plapla lá gu lé do pówenti gba ũ, ili a kīni kpá koo, a kīni oosi. ¹⁴ Aali yāale ní nísio m̀pεpεε guu, i asa, i é'ε, i ka Dii téu, pó pó a gí í keè na ũ. ¹⁵ Aà bui pó wa dile aà gǝε ũ lío ke màa, ío de Dii baa pó wali boè lá gu lé do, wí káteu à tékū míomio ũ. ¹⁶ Wàli pówen gba pó sa'ona dà káteu à tékū míomio, wasuli bleo.

Duun awakpabo

¹⁷ Dii yā'ò Mɔizie à m̀, ¹⁸ aà yāε bee dile Aalonaε ní a néo. Duun awakpabo yādileaon ke: Wàli a kòlokpa Dii ae gu pó wí sa pó wí a pó káteu à tékū pó kòlokpau, ío de Dii pó ũ a zéi. ¹⁹ Sa'ona pó lé sapi o mé ali só gu pó a kua adoau kpaaũkpe ua

we. ²⁰ Pó pò kà sa'onɔɔpiwa yã'ĩ aziaεε. Tó a au fã pɔkasawa, wáli pípi gu pò wa díle a zéiu. ²¹ Wáli oo pò wà nɔɔpi fùukèu wíwi. Tó mɔgotε ooe sɔ, wáli sao kàsa a keè, wi idawà. ²² Sa'ona bui gɔεo mé aali nɔɔpi só. Iɔ de Dii pò ũ a zéi. ²³ Duun awakpabɔ pò wà gè ní a auo kpaaũkpεu wà duunakèomá Dii kúkũiu, wasuli soo, wáli káteu à tékũ píi.

7

Tàae fiabobɔ

¹ Tàae fiabobɔ yãdileaɔn ke: Aɔ de Dii pò ũ a zéi. ² Wáli a kòlokpa gu pò wĩ sa pò wĩ a pò káteu à tékũ pò kòlokpa, wi a au lé sa'okũiwa wà liai. ³ Wáli mós ní a nísio píi, a vlá nísi ní a sálanao ⁴ ní a gòleɔ ní gòle nísio ní pɔa nísi pò wĩ gòle ní gòlepɔ gɔɔo. ⁵ Sa'ona i kpasa sa'okũiwa sa pò wĩ a pò nísika Diiε téu à tékũ ũ. Tàae fiabobɔε. ⁶ Sa'ona bui gɔεo mé aali só gu pò a kua adoau. Dii pòε.

⁷ Tàae fiabobɔ yãdileaɔni dou ní duun awakpabɔ yáoe, sa'ona pò duunakèomá pòε. ⁸ Tó sa'ona sa pò wĩ a pò káteu à tékũ ò gbèεε, sa'obɔpi báa líɔ de sa'onapi pò ũ. ⁹ Pówen gba pò wà kàa kèò ge wà blekèò ouu ge mòpεpεεwa líɔ de sa'ona pò sa'òò pò ũ. ¹⁰ Pówen gba páleɔ líɔ de Aalona buio pò ũ, aai se sáasaa, tó wa yãale ní nísio ge wa kpà nísisain nò.

Dii sáaukpa sa'obɔ

¹¹ Dii sáaukpa pò walio mɔoè yãdileaɔn ke: ¹² Tó gbèε lé mós Dii sáaukpa ní pɔtuoo, aali mós ní kàa sesai pò wa tòto ní nísio lɔ ní kàagbaala pò wà nísi èwàò ní kàa pò wa kè ní pèeti yãalea ní nísioo. ¹³ Aali mós lɔ ní pówenti pò wà εεε kàu à kè pèε ũo, ¹⁴ i pópɔ

bo Diiɛ m̀ndodo, i gɔ sa'ona pɔ sáaukpa sa'obɔ au lè sa'okiiwaɛ. ¹⁵ Wàli sáaukpa sa'onɔɔ so sapi ogɔɔ, wasuli a kɪni tó gu dɔwàò.

¹⁶ Tó légbãdɔa ge gba yáí à sapi òi, aàli a nòɔ so sapi ogɔɔ. Tó gu d̀ò a kɪniwa, wa f̃ lí só. ¹⁷ Tó sa'onɔɔ g̃è e a gɔɔ àaãde z̃í, wàli kátɛu à tékū. ¹⁸ Tó wà sáaukpa sa'onɔɔ sò a gɔɔ àaãde z̃í, Dii a sio. Aɔ dɛ sa'oa ũ bo. Bɔbɔ ɔ a kè, a yá a wi gbéé pɔ sò musue.

¹⁹ Wasuli sa'onɔɔ pɔ kà pɔ gbãɛawa soo. Wàli kátɛu à tékū. Sa'onɔɔ s̃, gbéé pɔ aa gbãɛaɔɔ mé aali só. ²⁰ Tó gbéé gbãɛa sáaukpa sa'onɔɔ sò, wàli ade bo a gbéé guu. Nòɔpiá Dii pɔɛ. ²¹ Tó gbéé kà pɔ gbãɛawa, gbɛnazin gbãɛa ge nòɔ ge pɔpãle pɔ dɛ t̃ɛ ũn nò, ɔ à sáaukpa sa'onɔɔ sò, wàli ade bo a gbéé guu.

Nisi ñ auo dilɛa t̃ɛ ũ

²² Dii ò Mɔizie à mè, ²³ aà yáɛ bee o Isailionɛ. Asuli zu ge sã ge ble ñisi sóo. ²⁴ Ali pɔgɛ ge pɔ pɔ wàli taitai ñisi m̃aokɛ, ãma ásuli sóo. ²⁵ Tó gbéé pɔtuo pɔ w̃i sa'òò Diiwa, w̃i a kɪni kátɛu à tékū ñisi sò, wàli ade bo a gbéé guu. ²⁶ Gu pɔ áɔ kuu píi, ásuli bã ge nòɔ kòlokpasai sóo.* ²⁷ Tó gbéé kpàa ge pɔ kòlokpasai sò, wàli ade bo a gbéé guu.

Sa'ona baa

²⁸ Dii ò Mɔizie à mè, ²⁹ aà yáɛ bee o Isailionɛ. Tó gbéé m̀ Diiɛ ñ sáaukpa sa'obɔɔ, aàli a sa'obɔpi pɔɛ beeɔ kpa Diiwa. ³⁰ Aàli m̀ó ñ a ñisi pɔ w̃i ka Diiɛ téu à tékūo ñ az̃ia ɔo ñ a kùlao, i a kulapi m̀o Diiɛ. ³¹ Sa'ona i a ñisi kpasas sa'okiiwa, kulapi iɔ dɛ Aalona ñ a néɔ pɔ ũ. ³² Ali sáaukpa sa'obɔ ɔplaa

* 7:26 Daa 9.4, Iko 12.16, 23

gbá go ado sa'ona pɔ ũ. ³³ Aalona bui pɔ sɛ̃ Diizi n̄ sa'obɔpi auo n̄ a n̄sio mé alio a gbápi v̄i a baa ũ. ³⁴ Isailio sáaukpa sa'obɔɔ guu, kùla pɔ w̄i mɔ Diie n̄ a gbá pɔ w̄i bɔ adao ɔ̃ Dii dilɛ wáli kpá Aalona n̄ a néɔwa an asea ũ. Isailio lío kpámá gɔɔpii.

³⁵ Baa pɔ Aalona n̄ a néɔ ì e sa pɔ w̄i a pɔ n̄sika Diie téu à tékū guun we. Bee ɔ̃ Dii kpámá gɔɔ pɔ à n̄ dilɛ a gbágbanao ũ. ³⁶ Gɔɔ pɔ wà n̄sikámá, Dii dilɛ Isailio n̄e aalio bee kpámá gɔɔpiiɛ an asea ũ e an buiwa.

³⁷ Sa pɔ w̄i a pɔ káteu à tékū obo yādileao n̄ we n̄ pɔwɛn gbao n̄ duun awakpabɔo n̄ tàae fiabobɔo n̄ daaz̄i sa'obɔo n̄ sáaukpa sa'obɔo. ³⁸ Dii yápi dà Moizie Sinai gbɛ musue gɔɔ pɔ a dilɛ Isailio n̄e aa mɔ sa'oiwa Sinai guwaiwau.

8

Aalona n̄ a néɔ dilɛa sa'onaɔ ũ (Bɔa 29.1-37)

¹ Dii ò Moizie à m̄è: ² Aalona sé n̄ a néɔ n̄ sa'on pɔkasao n̄ n̄si pɔ w̄i pɔ dilɛò à g̃ɔ ma pɔ ũo n̄ duun awakpazuo n̄ sásakao m̄èn plaɔ n̄ gbí pɔ kàa kauo, ³ n̄ Isailio káaa píi kpaaũkpɛ kpɛɛɛ. ⁴ Moizikè lá Dii òewa, à n̄ káaa kpaaũkpɛ kpɛɛɛ. ⁵ ɔ̃ Moizi ò bílae: Yá pɔ Dii dilɛ wà ken ke. ⁶ A m̄ò n̄ Aalonao n̄ a néɔ, ɔ̃ à n̄ zu'ò. ⁷ A ulatao dà Aalonaɛ, à asana lèɛɛ d̄à, ɔ̃ à ulatao dàè n̄ sa'o'ulao, ɔ̃ à sa'o'ulapi asana d̄è a pi. ⁸ A b̄òloonn̄ɛ l̄ooè, ɔ̃ à Uliũ n̄ Tumiũo kà b̄òpiu. ⁹ A tuludìè, ɔ̃ à vua pepɛena pɔ ì aà dilɛ Dii pɔ ũ nà tulupi aewa, lá Dii dilɛèwa.

¹⁰ ɔ̃ Moizi n̄si pɔ w̄i pɔ dilɛò à g̃ɔ Dii pɔ ũ sè a mà zwàakpewa n̄ pɔ pɔ kúuo píi, aa g̃ò Dii pɔ ũ. ¹¹ ɔ̃ à

nísi fâfâ sa'okíiwa gën soplá, a màma sa'okíipiwa ní a póc píi ní dàao ní a diboo, aa gò Dii póc ũ. ¹² Ǿ à nísipi kà Aalona miwa, à gò Dii póc ũ. ¹³ Ǿ à mò ní Aalona néo, à ulatao dàdané, à asanadòdóné ní pi, à fùà gbâa kpàkpané, lá Dii dílèèwa.

¹⁴ Ǿ à mò ní duun awakpazupio, Aalona ní a néo onàna a miwa. ¹⁵ Ǿ Mòizi zupi kòlokpa, à a au se màma sa'okíi kóbawá ní a onao à liai, à gbábòè. Ǿ à au póc gò èlè sa'okíipi gbáziwa. Màa à gbábòè, à gò Dii póc ũ. ¹⁶ Ǿ à zupi guupò nísio sèlè pii ní a pòà nísio ní a gòlè ní gòlèpi nísio, a kpàsa sa'okíiwa. ¹⁷ Ǿ à zuswanapi kàteu à tékù bòo kpe lá Dii dílèèwa, a báa ní a nòo ní a gbòo píi.

¹⁸ Ǿ à mò ní sāsakaopio doo sa póc wí a póc kàteu à tékù obò ũ. Aalona ní a néo onàna a miwa, ¹⁹ Ǿ Mòizi a kòlokpa, à a au fâfâ sa'okíiwa à liai. ²⁰ Ǿ à sãpi gòagoaa, à a mi ní a guo ní a nísio kpàsa. ²¹ A a guupòo ní a koeo pípi, Ǿ à sãpi kpàsa sa'okíiwa pii sa póc wí a póc kàteu à tékù, a gí Ìo na Diiè ũ, lá Dii dílè Mòizipièwa.

²² Ǿ à mò ní sāsakao páleo an daaziu sa'obò ũ. Aalona ní a néo onàna a miwa, ²³ Ǿ Mòizi a kòlokpa, à a au sè a mà Aalona oplaa swálebawá ní aà oplaa onemio ní aà oplaa gbánemio. ²⁴ Ǿ à mò ní Aalona néo, à aupi màma ní oplaa swálebawá ní ní oplaa onemio ní ní oplaa gbánemio. Ǿ à aupi lè sa'okíiwa à liai. ²⁵ Ǿ à sãpi nísi náaa, a vlá nísi ní a sálanao ní a pòà nísio ní a gòlè ní gòlèpi nísio ní a oplaa gbáo. ²⁶ Ǿ à kàa boolo sè mendo kàa gbí póc Ìo ku Dii aè guu ní kàa nísideo mendo ní kàawanao mendo, a kà nísipio ní oplaa gbápiola. ²⁷ A apii ná Aalona ní a

néone ní ʒí, ʒ aa mò Diie sa pọ wí a pọ mọè ũ. ²⁸ ʒ Mọizi pọpio sǐ ní ʒí, a kpàsa sa'okípiwa sa pọ wí a pọ káteu à tékū musu an daazíu sa'oa ũ. Pọ pọ wí ka Diie téu à tékū, a tékūa gí ɓ naèn we. ²⁹ Mọizi sāsakaopi kùla sè ɓ, a mò Diie sa pọ wí a pọ mọè ũ, lá Dii dílèèwa. Kulapi mé Mọizi baa ũ.

³⁰ ʒ Mọizi nísi pọ wí pọ dílèò à gǔ Dii pọ ũ dà ní au pọ kále sa'okíio, a fǎfǎ Aalona ní a néowa ní ní pọkasao. Maa a tò Aalona ní a néo ní ní pọkasao gǔ Dii pọ ũ.

³¹ ʒ Mọizi ò Aalonaé ní a néo: A nòɔe bee fùuke kpaaũkpe kpeele, í só we ní á daazíu kàa gba pọ kú gbí guu, lá Dii dílewa à mè áme á só. ³² I nòò ní kàa pọ gǔo káteu à tékū. ³³ Asu go kpaaũkpe kpele e goɔ soplá e á daazíu goɔ lé ge kaò, asa waɔ á daazíu zípi ke e goɔ sopláe. ³⁴ Dii mé yá pọ kè gbǎpi díle ké à á duuna kéwá yáí. ³⁵ Aɔ ku kpaaũkpe kpeele fǎane ní gwáasínao e goɔ soplá, ɓ zí pọ Diipi dàé ke, ké ásu gagao yáí, asa màa a dílemeé. ³⁶ ʒ Aalona ní a néo yá pọ Dii dà Mọizie a òné kè píi.

9

Sa'onao naa zíwa

¹ A goɔ swaaɔde zí Mọizi Aalona ní a néo sísi ní Isailio gbèzɔɔ. ² ʒ a ò Aalonaé: Zugaaena sāsai sé n duun awakpabɔ ũ ní sāsakao sāsaiio sa pọ wí a pọ káteu à tékū obɔ ũ, ní sa'òò Diiwa. ³ Ní o Isailione aa blesana se duun awakpabɔ ũ ní zugaae wèdona sāsaiio ní sã wèdona sāsaiio sa pọ wí a pọ káteu à tékū obɔ ũ, ⁴ ní zuo ní sāsakao sáaukpa sa'obɔ ũ, aa sa'òò Diiwa ní pówen gba pọ yáalea ní nísioo, asa Dii a bɔ móma gbǎe.

5 Wà pò pò Mɔizi òpiɔ sɛ̀ m̀dò kpaaũkpe kpeɛɛ, ɔ gbɛ̀pii m̀dò s̄i Dii aɛ. 6 Ǿ Mɔizi m̀ɛ̀: Yá pò Dii ðile ké à aà gawi en kɛ. 7 Ǿ a ò Aalonaɛ: S̄s̄ sa'ok̄iii, ní sa'o ní duun awakpabɔɔ, ní sa pò w̄i a pò káteu à tékũ o, n̄ n duuna ní n n̄éɔ p̄ó k̄éwá, ní sa'o ní bíla p̄ó, n̄ ní duuna k̄émá lá Dii òwa.*

8 Ǿ Aalona s̄s̄ sa'ok̄iii, à zugaaena kòlokpa a duun awakpabɔ ũ. 9 Aà n̄éɔ m̀ɛ̀ ní a auo, à ɔtona z̄òwá, a màma sa'ok̄ii k̄óbaɔwa, ɔ à au k̄ini èɛ sa'ok̄iipi gbáziwa. 10 A zupi nísi ní a gòlɔɔ ní a p̄ɔa nísiɔ kpàsa sa'ok̄iipiwa, lá Dii ðile Mɔziɛwa. 11 A a n̄òɔ ní a báao kpàsa b̀ò kpe à tekũ.

12 A sa pò w̄i a pò káteu à tékũ ò, ɔ aà n̄éɔ a au kpàwá, a l̄ɛ sa'ok̄iipiwa à liai. 13 Aa s̄api guɔ kpàwá dodo ní a mio, ɔ a kpàsa sa'ok̄iwa. 14 A a guupɔɔ p̄ipi ní a koeɔ, a kpàsa sa'ok̄iwa a k̄ini pò kálea musu.

15 Ǿ Aalona m̀dò ní bíla sa'obɔɔ. A ní duun awakpabɔ s̄éiaowa. 16 A m̀dò ní ní sa pò w̄i a pò káteu à tékũ obɔɔ, ɔ à sa'òò lá Dii ðilewa. 17 A m̀dò ní p̄ówen gbao, a dà ɔkũ do, ɔ a kpàsa sa'ok̄iwa, sa k̄ɔɔ oa pò bàasi.

18 A bíla sáaukpazu ní s̄asakao kòlokpa. Aà n̄éɔ a au kpàwá, ɔ a l̄ɛ sa'ok̄iwa à liai. 19 Zu ní s̄apio nísiɔ, an vlá nísi ní a sálanaɔ ní a gòlɔɔ ní a p̄ɔa nísiɔ 20 ɔ aa k̄alɛ n̄òɔpiɔ kulaɔwa, ɔ Aalona kpàsa ní a nísiɔ sa'ok̄iwa. 21 A a kulapiɔ ní ɔplaa gbáo m̀dò Diiɛ sa pò w̄i a pò m̀ɛ̀ ũ lá Dii ðile Mɔziɛwa. 22 Ǿ Aalona ɔ̀d̀r̄ila musu, à samaa'òné.† Ké à sa'ò ní duun awakpabɔɔ màa ní sa pò w̄i a pò káteu à tékũ obɔɔ ní sáaukpapɔɔ, ɔ à p̄ila sa'ok̄iipiwa.

* 9:7 Ebe 7.27 † 9:22 Nao 6.22-27

23 Ǿ Mɔizi n̄ Aalonao gɛ̀ kpaaũkpɛu. Ké aa b̀, aa samaa'ò bílae, ǿ Dii gawi b̀ gupuaú gbépii wáa.
24 Té b̀ Dii kíi à kù sa p̀ wàle a p̀ kátɛu à tékũ n̄ n̄sipiɔwa sa'okii. Ké gbépii è màa, aa gulakè, ǿ aa mipèle.

10

Nadabu n̄ Abiuo gaa

1 Aalona néo Nadabu n̄ Abiuo n̄ tésibɔɔ sè, aa tekàú aa tulaletikàa, ǿ aa m̀ Dii ae n̄ té z̄ilo p̀ i dilenéoo. 2 Ǿ té b̀ Dii kíi à n̄ dede, aa gàga Dii ae we. 3 Ǿ Mɔizi ò Aalonaε: Yá p̀ Dii òn we à mè, á tó gbé p̀ s̀aziz̄ d̄ó ké a kua adoa,*
i tɔbɔ gbépii wáa.

Ǿ Aalona n̄ile.

4 Mɔizi Aalona des̄ Uzieli néo Misaeli n̄ Elezafão s̄isi, ǿ a òné: A s̄ó kái. A á gbéɔ ge séle zwàakpe kpeele, í b̀ò b̀ò kpe. 5 Ǿ aa m̀ gepiɔ sèle n̄ n̄ ulatao, aa b̀n̄n̄ b̀ò kpe lá Mɔizi òwa.

6 Ǿ Mɔizi ò Aalonaε n̄ aà néo Elezaa n̄ Itamaao: Asu to íana á miká páo. Asu à á ulaɔ ga kék̄eo. Tó á kè màa, á gagaε, Dii p̀ i pa gbépiiizi. A gbé Isailiɔ mé aa gbé p̀ Dii tò tekùmápiɔ ɔɔb. 7 Asu go kpaaũkpe kpeleao, ké ásu gagao yáí, asa Dii n̄isi p̀ tò a ḡo à p̀ ũ kú á mewae. Ǿ aa kè lá Mɔizi òwa.

8 Ǿ Dii ò Aalonaε: 9 Mpi n̄ n̄ néo, tó ále ḡe kpaaũkpɛu, ásuli v̄eε ge í gbāa mio, ké ásu gagao yáí. Yádileapi aɔ ku ḡɔpii e á buiwae. 10 Ali p̀ p̀ de ma p̀ ũ d̄ók̄e n̄ p̀ p̀ de ma p̀ ũoo. Ali p̀ gbālea

* 10:3 B̄oa 19.22

dōkōε ní pò gbālesaiο. ¹¹ Ali yādilea pò má dà Mòizie a ò dada Isailiōne píi.

¹² Mòizi ò Aalonaε ní aà né pò gòò Eleazaa ní Itamaao à mè: Ali pówen gba pò wí ka Diie téu kīni ble sa'okīi saε. Asuli εε káu à ke pēε ūο, asa blepi adoae. ¹³ Ali ble gu pò wa dīle a zéiu, asa á baan we sa pò wí a pò nísika Diie téu à tékū guu. Màa Dii dīlemεε. ¹⁴ Mpi ní n negōεο ní n nenōεο àli a kùla pò wí mο Diie ní a gbá pò wí bο adoao so gu pò wa dīle a zéiu, asa á baan we Isailiο sáaukpa sa'oa guu. ¹⁵ Aali mós ní a gbápιο ní a kulao ní a nísi pò wí ka Diie téuo, í mο Diie. Mpi ní n néο á baan we gοοpii lá Dii dīlewa.

¹⁶ Mòizi duun awakpable yāgbèamá. A mο lè à tekù kò, ò Mòizi pο pà Eleazaa ní Itamaaozi à mè: ¹⁷ Bóyāi i duun awakpabο nòopi so zwāakpe uao ni?† Dii bleε. A kpàwáε ké à gbépii duuna kēomáε, í sínnο. ¹⁸ Lá wi gé ní a auo Dii kúkīio, à kù à a nò so uaε, lá má òwa. ¹⁹ O Aalona ò Mòizie: Gwa, aa mò Diie gbā ní ní duun awakpabοο ní ní sa pò wí a pò kátεu à tékūο, ò yá ma le gbā. Tó má sò yāa, a ke Diie nae? ²⁰ Ké Mòizi yápi mà, ò a sí.

11

Pó pò Dii dīle tē ūο (Iko 14.3-21)

¹ Dii ò Mòizie ní Aalonaο à mè, ² aa yáε bee ο Isailiōne: Sèa nòbο pò áli sóon ke: ³ Ali nòbο pò a swε paaa pla mé í pòbο a kòlou à εa só só. ⁴ Nòbοεο ku, aaí pòbο ní kòlou aa εa só, kási an swε paaa plao,

† **10:17** Lev 6.26

ásuli sóo. Yiongo ì pɔ̀bɔ a kòlou à ɛa só, a swɛ vī s̄o. A t̄é. ⁵ Ɛn'ui'uina ì pɔ̀bɔ a kòlou à ɛa só, a swɛ v̄io. A t̄é. ⁶ Kif̄ɛnɛna ì pɔ̀bɔ a kòlou à ɛa só, a swɛ v̄io. A t̄é. ⁷ Sàwa swɛ v̄i paa pla, kási ìli pɔ̀bɔ a kòlou à ɛa s̄o. A t̄é. ⁸ A n̄ɔ̀pɔ̀ t̄é, ásuli sóo, ásu ɔ̀kã a gɛwa seo.

⁹ Ɔ̀lɛpɔ̀ pɔ̀ kú ísiau ge swaiɔ̀, a pɔ̀ pɔ̀ áli sóɔn ke: Tó a ka ní t̄ɛɛo v̄i, àli só. ¹⁰ Ɔ̀lɛpɔ̀ pɔ̀ ka ní t̄ɛɛo v̄io, pɔ̀ pɔ̀ kú ȳɛȳɛɔ̀ ge pɔ̀ pɔ̀ kú dodoɔ̀n nò, aao dɛé pɔ̀ giaɔ̀ ũ. ¹¹ Lá pɔ̀ giaɔ̀nɛ, ásuli sóo. Ali saka a gɛu. ¹² Ɔ̀lɛpɔ̀ pɔ̀ ka ní t̄ɛɛo v̄io líɔ̀ dɛé pɔ̀ giaɔ̀ ũ.

¹³ Bã pɔ̀ áli sakauɔ̀n ke: Asuli sóo, pɔ̀ gianaaɔ̀nɛ. Yãamusu, kúu, bãso, ¹⁴ baɛ, zabã, bleaaɔ̀, ¹⁵ gbagbaaɔ̀, ¹⁶ koohũhũna, taataa, yaabɛɛɔ̀, ¹⁷ kooɔ̀, kpɔ̀bɔ'ílɛna, bãyakpa, ¹⁸ fana, gáu, t̄ɛɛpili, ¹⁹ wàaliana, yaapunaɔ̀, wɛlɛmbã ní sasio.

²⁰ Kòɔ̀ ḡàsiadeɔ̀ líɔ̀ dɛé pɔ̀ gianaaɔ̀ ũ, ²¹ ãma àli a gbalade pɔ̀ ì v̄iv̄io só. ²² A pɔ̀ pɔ̀ áli sóɔn ke: Kwaɔ̀, v̄iikɛɛnaɔ̀, plɛkasonaaɔ̀ ní kwa keleɔ̀. ²³ Kòɔ̀ ḡàsiade p̄aleɔ̀ líɔ̀ dɛé pɔ̀ gianaaɔ̀ ũ. ²⁴ Pɔ̀pɔ̀ to à gbãlɛɛ. Gb̄é pɔ̀ ɔ̀kã a gɛwa aɔ̀ gbãlɛaɛ e oosi. ²⁵ Gb̄é pɔ̀ a gɛ s̄è lí a pɔ̀ pí, kási a gi àɔ̀ gbãlɛaɛ e oosi.

²⁶ A n̄ɔ̀ pɔ̀ a swɛ paaao, ge ìli pɔ̀bɔ a kòlou à ɛa s̄oɔ̀ t̄ɛ píi. Gb̄é pɔ̀ ɔ̀kãwà gb̄alèn we. ²⁷ A pɔ̀ ɔ̀mideɔ̀ t̄é. Gb̄é pɔ̀ ɔ̀kã a gɛwa alio gbãlɛaɛ e oosi. ²⁸ Gb̄é pɔ̀ a gɛ s̄è lí a pɔ̀ pípi, kási a gi àɔ̀ gbãlɛaɛ e oosi. Pɔ̀pɔ̀ líɔ̀ dɛé t̄ɛ ũ.

²⁹ Pɔ̀kelena pɔ̀ ì t̄áa'o t̄ɔ̀lɛwae beɛɔ̀ líɔ̀ dɛé t̄ɛ ũ: Ɛna, z̄s, ³⁰ kaso, z̄sgalat̄ɛ, n̄ewoona, l̄l̄b̄o ní kíkpaoo. ³¹ Pɔ̀kelenapio líɔ̀ dɛé pɔ̀ gbãlɛaaɔ̀ ũ. Tó pɔ̀pɔ̀ ḡà, mé gb̄é ɔ̀kãwà, aɔ̀ gbãlɛaɛ e oosi. ³² Tó pɔ̀pɔ̀ ḡà, mé à l̄ɛlɛ

dà póa, pópi aɔ gbãɛaɛ, lí pɔ ge zwãa ge báa ge sakili ge zíkɛboen nò. Wàli da íu, kási aɔ gbãɛaɛ e oosi. Bee gbɛa i gɔ gbãɛsai. ³³ Tó pɔ kelenapiɔ do ge lèlɛ dà gí ouu, pɔ pɔ kú a guuɔ gbãlè, wàli oopi wí. ³⁴ Tó oopi í kòlɛ kà pɔblea ge imiau, à gbãlèn we. ³⁵ Pɔ pɔ pɔgepiɔ do lèlɛ dàa gbãlè. Tó blekebo ge kínaɛ, àli gboo, asa à gbãlè, mé aɔ gbãɛaɛ. ³⁶ Tó nibɔna ge lɔɔe sɔ, a gbãleo, sema gbé pɔ ɔkà pɔgepiwa. ³⁷ Tó a ge lèlɛ dà pɔbuia, a gbãleo. ³⁸ Tó pówena pɔ wa kà ílɛe sɔ, aɔ gbãɛaɛ.

³⁹ Tó nò pɔ wí sóo do gà, gbé pɔ ɔkàwà aɔ gbãɛaɛ e oosi. ⁴⁰ Gbé pɔ pɔgepi sò ge à pɔgepi sè lí a pɔó pí, kási aɔ gbãɛaɛ e oosi.

⁴¹ Pótaa'onkuawa á pɔ gianaɛ, ásuli sóo, ⁴² pɔ pɔ í taa'o a gbɛɛ ge gbá sííwa ge pɔ pɔ gbá ví dasin nò. Asuli sóo, pɔ gianaɔne. ⁴³ Asu to à gɔ pɔ gianaɔ ũ pɔpɔ yá musuo. Asu to à gbãlɛ ní yáio. Asu to aa á gbãleo, ⁴⁴ asa Dii á Luan ma ũ. Aɔ ázia kúa ma gbéɔ ũ, á kua iɔ adoa, asa ma kua adoaɛ. Asu to àli gbãlɛ pótaa'onkuawapiɔ yá musuo. ⁴⁵ Ma Dii ma á bóle Egipi, ké màɔ de á Lua ũ. A kua líɔ adoa, asa ma kua adoaɛ.*

⁴⁶ Yá pɔ má díle nòbɔɔ ní bãɔ ní ílɛpɔ béɛɔ ní pótaa'onkuawaɔ musun we. ⁴⁷ Aliɔ pɔ gbãlɛaɔ dɔkɔɛ ní pɔ gbãɛsaiɔ. Aliɔ pɔ pɔ wí sóo dɔkɔɛ ní pɔ pɔ wíli sóoɔ.

12

Nɛ'i gbãbɔa

* 11:45 1Píɛ 1.16

¹ Dii ò Mɔizie à mɛ̀, ² àà yáɛ bee o Isailiɔne: Tó nɔe ne'í gɔe ũ, aɔ gbálea e gɔɔ soplæ, lá Ìb ku a ɔkūgɔɔwawa. ³ A gɔɔ swaaɔde zí wíli tɔzɔ népiɛ,* ⁴ nɔepi i ea zɔle lɔ e gɔɔ baakwi ní àaɔo a au gbábɔa yáí. Asuli ɔká Dii pɔewao, mé asuli gé zwàakpe uao e a gbábɔgɔɔpi ge pad. ⁵ Tó nɔe a Ìsɔ, aɔ gbálea e ášɔa plaɛ, lá Ìb ku a ɔkūgɔɔwawa, i ea zɔle lɔ e gɔɔ bàáɔ ní sooloo e a au gbási wolo.

⁶ Tó àà negɔe ge nɔe ia gbábɔgɔɔ pà, aàli gé sa'ona lei kpaaukpe kpeɛle ní sã wɛdonao sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékū obɔ ũ ní felenao ge felenguulu né bɔlɔ duun awakpabɔ ũ. ⁷ Sa'onapi lí sa'ooè Diiwa, i àà duuna kɛwà, nɔepi aubɔawà gbási i wolowà. Yá pɔ wa díle ne'ina musun we. ⁸ Tó àà gbáa i ka àà sã luo, aàli mɔ́ ní felenao mèn pla ge felenguulu né bɔlɔ mèn pla,† ado iɔ de sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékū obɔ ũ, ado sɔ duun awakpabɔ. Sa'ona lí àà duuna kɛwà, nɔepi i gɔ gbálesai.

13

Mɛbaagyá

¹ Dii yá'ò Mɔizie ní Aalonaɔ à mɛ̀: ² Tó gbɛ́ gue lé ká ge àle bɔke ge àle puakū, mé a de gyã pɔ Ìlízi ũ, wáli geaàɔ sa'ona Aalona ge àà néɔ do kíi. ³ Sa'onapi i wéte gyã pɔ kú ade mɛwai. Tó gupi ká puakū, mé a ε zuuua, gyã pɔ Ìlízin we, sa'ona lí ade díle gbálea. ⁴ Tó mɛbaa puakū, mé a ε zuuuao, mé a ká i puakūo, sa'onapi lí zékaka adele e gɔɔ soplá, ⁵ a gɔɔ sopladepi zí i wétei. Tó a è gyãpi ku a gbɛu, í zɔɔkūo, sa'ona lí ea zékaka adele e gɔɔ soplá lɔ, ⁶ a

* **12:3** Daa 17.12, Luk 2.21 † **12:8** Luk 2.24

gɔɔ sopladepi zɪ́ i ɛa wétei ɔ. Tó gyāpi lào, i káfio, aàli ade dile gbālesai. Gyā bèe no. Ade lí a pɔkasao pí, i gɔ gbālesai. ⁷ Tó gyāpi sù kàfi ade azia ɔɔa sa'onae gbæae, aàli ɛa gé azia ɔɔiè ɔ, ⁸ sa'ona i wétei. Tó gyāpi kàfi, aàli aà dile gbālea. Gyā pɔ́ ì liñziɛ.

⁹ Tó gbé gyā pɔ́ ì liñzi ví, wàli geaano sa'ona kíi, ¹⁰ i wétei. Tó gu kaapi puakù, mé a ká pù, mé à pia ténsuii, ¹¹ gyā pɔ́ ì liñzi mé zína dile we kò, sa'ona lí ade dile gbālea. Asuli zékaka adeleo, asa á ade dɔ́ gbālea kò.

¹² Tó gyā lí gbé meá, mé sa'ona è à lí aà meá píi sea za aà minanguo e à gè pè aà kèsekpeawa, ¹³ aàli wétei. Tó gyāpi lí ade meá píie, aàli ade dile gbālesai. Lá aà me dákɔi píi, a gbási vío. ¹⁴ Zɪ́ pɔ́ wà sù è a pia ténsuii, a gbālean we. ¹⁵ Tó sa'ona bɔ́ tɛapi è, aàli ade dile gbālea. Bɔ́ tɛapi ao gbāleae, gyā pɔ́ ì liñziɛ. ¹⁶ Tó bɔ́ tɛapi sù líle, à puakù, ade lí gé sa'ona kíi, ¹⁷ sa'onapi i wétei. Tó bɔpi puakù, aàli ade dile gbālesai, ɔ gbālesai.

¹⁸ Tó gbé bɔ́ ví, mé à làa, ¹⁹ ò a gbæa à kè púuu ge àle teke gènegène, ade lí gé à azia ɔɔ sa'onae, ²⁰ i wétei. Tó a è a ɛ zuuua, mé a ká puakù, sa'ona lí ade dile gbālea. Gyā pɔ́ ì liñzi mé bɔ̀wà bɔ́ gbæu we. ²¹ Tó sa'ona wetèi a è a dáamaví, ká pua ku weo, mé a ɛ zuuuao, sa'onapi lí zékaka adele e gɔɔ soplá. ²² Tó a è àle káfie sɔ́, aàli ade dile gbālea. Gyā pɔ́ ì liñziɛ. ²³ Tó gu tekɛapi ku a gbæu, i káfio, bɔpi gbæe, sa'ona lí ade dile gbālesai.

²⁴ Tó gbé tekù, ò a bɔ puakù guei ge à kè gènegène, ²⁵ sa'ona lí wétei. Tó a è a ká puakù, ge a ɛ zuuua,

gyã pɔ̀ ì lińzi mé dàale tɛbɔpiu we, sa'ona lí ade dile gbãlea, asa gyã pɔ̀ ì lińzie. ²⁶ Tó sa'ona wɛtɛ̀i a è a dáamavɛ̀, mé a ká pua vɛ̀io, mé a ɛ zuuuao, sa'onapi lí zékaka adele e gɔɔ sɔpla, ²⁷ a gɔɔ sɔpladepi zɛ̀i i wɛtɛ̀i. Tó à kàfi, sa'ona lí ade dile gbãlea, asa gyã pɔ̀ ì lińzie. ²⁸ Tó bɔ̀ puapi ku a gbɛu, mé i káfio, a dáamavɛ̀, tɛbɔɛ, sa'ona lí ade dile gbãlesai, asa tɛbɔ gbɛɛ.

²⁹ Tó gɔ̃ɛ ge nɔɛ bɔ̀ vɛ̀i a mikãu ge a letãwa, ³⁰ sa'ona lí wɛtɛ̀i. Tó a è bɔpi zuuua, mé a ká kè tɛn'úa'ũannɔ, sa'onapi lí ade dile gbãlea. Uaɛ, mi ge letã gyã pɔ̀ ì lińzie. ³¹ Tó sa'ona wɛtɛ̀i mé a è úapi zuuuao, mé ká sia ku weo, sa'onapi lí zékaka adele e gɔɔ sɔpla, ³² i ɛa wɛtɛ bɔpizi a gɔɔ sɔpladepizi. Tó a è úapi i káfio, mé ká tɛa úa'ũana ku weo, mé a zuuuao, ³³ wàli miboè, ãma wasuli gu pɔ̀ úapi kuu boo, sa'ona lí zékaka adele e gɔɔ sɔpla, ³⁴ a gɔɔ sɔpladepi zɛ̀i i wɛtɛ úapizi. Tó a è úapi i káfio, mé a zuuuao, sa'onapi lí ade dile gbãlesai. Ade lí a pɔkasao pí, iɔ ku gbãlesai. ³⁵ Tó úapi sù kàfi aà dilea gbãlesai gbɛaɛ sɔ, ³⁶ sa'ona lí wɛtɛ̀i. Tó úapi kàfi, sa'ona suli ká tɛa tàasika bo, asa ade gbãleaɛ. ³⁷ Tó úapi kèè doũ, mé à ká sia bɔ̀le, úapi làa, ade gbãleao, sa'ona i aà dile gbãlesai.

³⁸ Tó pɔ̀ puao bɔ̀bɔ gɔ̃ɛ ge nɔɛ mɛwa bàebae, ³⁹ sa'ona lí wɛtɛ̀i. Tó pɔ̀ pua fàuluue, debu mé bɔ̀ aà mɛwa we, ade gbãleao.

⁴⁰ Tó gɔ̃ɛ mikã wòlo, migbaadeɛ, a gbãleao. ⁴¹ Tó aà mi'aɛ ká mé wòlo, mi'aɛgbaadeɛ, a gbãleao. ⁴² Tó bɔ̀ pua bɔ̀ aà migbaa ge aà mi'aɛgbaawa, gyã pɔ̀ ì lińzi mé bɔ̀ we, ⁴³ sa'ona lí wɛtɛ̀i. Tó bɔpi kaa de

púuu lán gyã pò ì linziwa, ⁴⁴ g̃ɛpi gyã pò ì linzi viɛ. A gbālɛɛ, sa'ona lí ade dile gbālea bɔ pò kú aà miwa yáí.

⁴⁵ Tó gbé gyã pò ì linzi ví màa, aaliɔ pɔkasa kékɛa daa, i a mikã tó da pã, aali ɔku a léwa, i mɛ: Gbālea! Gbālea! ⁴⁶ Gɔɔ pò àɛ gyãpi ke píi, aɔ gbāleaɛ. Gbé gbāleaɛ, aɔ ku bòo kpɛ adoɛ.

Pó fukpaa

⁴⁷ Tó pɔkasa pò wa tà ní sākāo ge ní buao fù kpà, ⁴⁸ ge pòɛ ge báa ge báa pò, ⁴⁹ tó a fukpaapi kè búunnɔ ge téɛɛ, wàli ɔb sa'onaɛ, ⁵⁰ i wétei, i zékaka pópilɛ e gɔɔ sopla, ⁵¹ i ɛa wétei a gɔɔ sopladezì. Tó a fukpaapi kàfiɛ, fù pāsíɛ. Pópi gbālɛɛ, zì pò wí kɛò píin lò. ⁵² Aali pò pò fù kpàpi kátɛu à tékū, asa fù pāsíɛ.

⁵³ Tó sa'ona wetèi a è pòpi fukpaapi i káfio, ⁵⁴ aali o wà pò pò fù kpàpi pípi, i ɛa zékakaɛ bɔ e gɔɔ sopla, ⁵⁵ i ɛa wéte pò pò wa pìpipizi bɔ. Tó a è fukpaapi i lileo, baa tó i káfio, pòpi gbālɛɛ. Ali kátɛu à tékū, tó pòpi aɛ ge a kpɛ mé fukpaan lò. ⁵⁶ Tó sa'ona wetèi a è fukpaapi lào pòpi pípia gbɛa, aali gu pò fù kpàpi gole. ⁵⁷ Tó pòpi èa lé fù kpa bɔ àɛ lia, aali pòpi kátɛu à tékū. ⁵⁸ Pò pò wa pìpi a fukpaa làa sɔ, wàli pípi a gɛn plaade, i g̃ɔ gbālesai. ⁵⁹ Pò pò wa tà ní sākāo ge ní buao yādilean we, pɔkasa ní pòleo ge báa pò píi, kè wà e dile gbālesai ge gbālea.

14

Gbábɔa mɛbaagyádeɛ

1 Dii ò Mɔizie à mè: 2 Mɛbaagyāde pò wà m̀ò sa'onae gbā̀bɔa yādilean ke: * 3 Sa'ona lí bɔ̀ b̀ò kpe à gé wétei gbé̀pizi. Tó a è à gbà̀gbā́ ní a gyā̀pio, 4 aàli o wà m̀ò ní bā́ pò de tē ũ̀o b́éé m̀èn pla ní sɛde lío ní ẁɔ̀tēnao ní ése úao. 5 Sa'ona lí o wà bā̀pio do dɔ̀ oo pò wà í bàalea kàu musu, wi a kòlokpa, 6 i bā́ pò b́éé sé ní sɛde lío ní ẁɔ̀tēnao ní ése úao, i apii mále bā́ pò wà a kòlokpa ípi musu au guu, 7 i fá gbé́ pò ále aà mɛbaagyā gbā̀bɔ̀wà gēn sɔpla, i gbā̀bɔ̀, i bā́ b́éepi gbae sēu.

8 Gbé́ pò wàle gbā̀bɔ̀ lí a pɔkasaɔ́ pí, i a káa wa píi, i zu'o, i g̃ gbā̀lesai. Bee gbɛa i gē b̀òou, i gɔɔ sɔpla ke g̃ia, i gbasa gē a kpéu. 9 A gɔɔ sɔplade z̃í aàli a ká wa píi, aà mikā, aà lekāna, aà wékpammiz̃i, ká pò kú aà mewa píi lé. Aàli a pɔkasaɔ́ pí, i zu'o, i g̃ gbā̀lesai.

10 A gɔɔ swaaɔde z̃í aàli m̀ó ní sāsa né b̀obɔ sāasaio m̀èn pla ní sāda sāsai wēdonao m̀endo ní p̀wɛntio kiloo soolo yāalea ní nísi litili k̃inio. 11 Sa'ona pò lé gbā̀bɔ gbé̀pie lí m̀ó ní gbé̀pio Dii kpaaũkpe kpele ní aà gbapio. 12 Sa'ona lí sāsa se m̀endo, i sa pò w̃i a pò m̀o Dii oò tàae fiabobɔ ṹ ní nísi litili k̃inipio. 13 Aàli s̃api kòlokpa gu pò a kua adoa, w̃i duun awakpabɔ ní sa pò w̃i a pò káteu à tékũ obɔo kòlokpau. Tàae fiabobɔpiá sa'ona pòe lán duun awakpabɔwa. Dii pòe. 14 Sa'ona lí tàae fiabobɔpi au sé à máma gbé́ pò ále gbā̀bɔ̀ ɔplaa swálebawa ní aà ɔplaa ɔnemio ní aà ɔplaa gbánemio, 15 i nísi litili k̃inipi dā à ka a ɔzeu, 16 i a ɔplaa ɔnezɔblena z̃ɔ nísi pò kú a ɔzeupiwa, i

* 14:2 Luk 5.14, 17.14

nísipi fáfā Dii ae gēn sopla ní a ɔtonapio. ¹⁷ Aàli nísi kīni pò gò a ɔzeu máma aà ɔplaa swálebawa ní aà ɔplaa ɔnemio ní aà ɔplaa gbánemio tàae fiabobo au pò á màwà musu. ¹⁸ Sa'ona lí nísi kīni pò gò a ɔu máma aà miwa, i aà tàae kēowà Dii ae.

¹⁹ Sa'ona lí sa'o ní duun awakpabɔ, i gbé pò àle gbábɔè duuna kēowà. Bee gbɛa i sa pò wí a pò káteu à tékū obɔ kòlokpa, ²⁰ i sa'od sa'okīiwa ní pówen gbao, i aà duuna kēowà, i gò gbālesai.

²¹ Tó taasidee mé i ka à pópìo kpao, aàli sãsa se mendo tàae fiabobo ũ, wi pòpi mɔ Dii ní pówentio kiloo pla yáalea ní nísio aà duunakēawà yái. Aàli nísi litili kīni sé ɔ ²² ní felenao mèn pla ge felenguulu né ɔɔ mèn pla aà gbāa léu, ado ɔ de duun awakpabɔ ũ, ado sɔ sa pò wí a pò káteu à tékū obɔ ũ. ²³ Aàli mɔd sa'onae Dii ae kpaaukpe kpele a gɔɔ swaaɔde zí a gbábɔae yái. ²⁴ Sa'ona lí tàae fiabosá sé ní nísipio, i pópìo mɔ Dii, ²⁵ i sãpi kòlokpa tàae fiabobo ũ, i a au dā máma gbé pò àle gbábɔè ɔplaa swálebawa ní aà ɔplaa ɔnemio ní aà ɔplaa gbánemio, ²⁶ i nísipi dā ka a ɔzeu, ²⁷ i fáfā Dii ae gēn sopla ní a ɔplaa ɔnezɔblenao, ²⁸ i nísi pò kú a ɔu máma aà ɔplaa swálebawa ní aà ɔplaa ɔnemio ní aà ɔplaa gbánemio gu pò à tàae fiabobo au màwawà. ²⁹ Aàli nísi kīni pò gò a ɔu máma aà miwa aà tàae kēawà Dii ae yái. ³⁰ Aàli sa'o ní felenapio doo ³¹ duun awakpabɔ ũ, i sa pò wí a pò káteu à tékū o ní adoo ní pówentio, i aà duuna kēowà Dii ae. ³² Yá pò wa díle gbé pò mēbaagyā vī, mé aà gbāa i ka à pò pò wí gbábɔɔ kpá píion we.

Kpé fukpaa

³³ Dii yá'ò Mɔizie ní Aalonao à mè: ³⁴ Tó a gē Kanaa b̀usu p̀ó mále kpáwá á p̀ó ũ guu, mé má tò kpé f̀ù kpà á b̀usuu we, ³⁵ kpede lí gé o sa'onae p̀ó p̀ó de lán fuwa ku a kpéu. ³⁶ E sa'ona àò gé gēi kpépiu wétei fupizi, aàli o wà b̀ole ní p̀ó p̀ó kúuɔ, ké p̀ópio su gbáleo yáí, ili gbasa gē à wéte kpépi, ³⁷ ili a fukpaapi gwagwa. Tó a è fupi kpé gí sò à zùu, à kè búunno ge téee, ³⁸ aàli b̀o kpépiu, i a gbata e gɔɔ soplá. ³⁹ A gɔɔ soplade zí aàli ea su, i wétei. Tó fupi lí kpépi giae, ⁴⁰ aàli o wà gipi gbe p̀ó f̀ù kpàò b̀ole wà ge kóle be'ae. ⁴¹ Aàli tó wà kpé guu gí wà wà liai, wi ge b̀usu p̀ó wa wàpi kóle be'ae. ⁴² Wi gbè páleo séle, wi káka gbepio gbeu, wi kpépi gíyɔ ní b̀usu páleo.

⁴³ Gbepio b̀olea ní kpépi waa ní a yɔao gbəa, tó kpépi èa f̀ù kpà à lia, ⁴⁴ sa'ona lí ea gē wétei. Tó fupi kàfi kpépiue, f̀ù pásie, kpépi gbálèn we. ⁴⁵ Wàli kpépi gboo, wi b̀ole ní a gbəo ní a lío ní b̀usu p̀ó wa ỳoɔɔ, wi kóle be'ae. ⁴⁶ Gɔɔ p̀ó kpépi gbataa, tó gbēe sù gèu, ade aò gbálea e oosi. ⁴⁷ Tó gbēe i kpépiu ge à p̀oblèu, aàli a p̀okasaó pí.

⁴⁸ Kpépi yɔa gbəa tó sa'ona m̀ò wetèi, mé a è i f̀ù kpa l̀o, aàli gbábo kpépie, asa fukpaapi láae. ⁴⁹ Aàli bā se mèn pla ní sede lío ní ẁɔtēnao ní ése úao, ké aà gbáboò kpépie, ⁵⁰ i bāpio do d̀o gí oo p̀ó wà í bàalea kàula, i a kòlokpa, ⁵¹ i sede lí ní ése úao ní ẁɔtēnao ní bā béepio sé mále bā p̀ó à a kòlokpa au guu ní ípio, i fáfā kpépiwa gēn soplá. ⁵² Aàli gbábo kpépie ní bāpi auo ní ípio ní bā béeo ní sede lío ní ése úao ní ẁɔtēnao, ⁵³ i bā béepi gbae wénkpe sēsao. M̀aa a gbábo kpépie, i gō gbálesai.

⁵⁴ Mɛbaagyã ge úa yãdileaon we ⁵⁵ ní fu pọ́ ị kpa pọkasawao ní kpé guupọo ⁵⁶ ní gukaaọ ní ọo ní mɛbaa puakũao, ⁵⁷ ké wà e pọ́ kua gbãlesai ge gbãlea gọọ d̄. A yãdileaon we.

15

Kɛnu yá

¹ Dii yã'ò Mɔizie ní Aalonao à m̄: ² A yã'o Isailiɔne à m̄, tó gbé ḡɛkebo lé ibole, ịpi ịo gbãlea. ³ Aà ḡɛkebo lé ibole ge à kàn l̄ò, ade gbālèn we. Lá aà gbãlea aọ den ke: ⁴ Wúlebo pọ́ kɛnude wúlewà gbālè. Pọ́ pọ́ à z̄lewà píi gbālè. ⁵ Gbé pọ́ ọkà aà wúlebo wa lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ⁶ Gbé pọ́ z̄le pọ́ pọ́ kɛnude z̄lewàwa lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ⁷ Gbé pọ́ ọkà kɛnude mewa lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ⁸ Tó kɛnude lé'ikà gbé pọ́ gbãleaowa, ade lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ⁹ Tó kɛnude d̄i pọ́ kpe, pọ́ pọ́ à z̄lewà gbālè. ¹⁰ Gbé pọ́ ọkà pọ́ pọ́ kú aà z̄lewa, aọ gbãlea e oosi. Tó gbé pọ́pio s̄è, aàli a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ¹¹ Tó kɛnude i ọpio, mé à ọkà gbéwa, gbé pọ́ ọkàwàpi lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ¹² Wàli ḡi oo pọ́ kɛnude ọkàwà wíwi. Tó pọ́ pọ́ wa kè ní lío, wàli pípi.

¹³ Tó kɛnude kɛnu làa, aàli gọọ soplà ke ḡia a gbãbo a yáí, i a pọkasao pí, i zu'o ní í bàaleao, i ḡo gbãlesai. ¹⁴ A gọọ swaaode z̄í aàli felena sé m̄n pla ge felenguulu né ọo m̄n pla, i ḡeò Dii kíi kpaaũkpe kpele, i kpa sa'onawa. ¹⁵ Sa'onapi lí sa'o

ń bāpio doo duun awakpabo ũ, ado s̄ sa p̄ wĩ a p̄ káteu à t̄kũ obo ũ, i aà duuna k̄eowà Dii ae aà k̄enu p̄ tò à gbālè yá musu.

¹⁶ Tó gbé azia è, aali zu'o wásawasa, kási aò gbālea e oosie. ¹⁷ P̄kasa ge báa p̄ ípi kàwà, aali pí, kási p̄p̄i aò gbālea e oosie. ¹⁸ Tó ḡe wùle ń n̄e me à azia è, aali zu'o, kási aò gbālea e oosie.

Okūayá

¹⁹ Tó n̄e okū, au p̄ ń b̄wà mé ì to aà gbālea e ḡo soplá. Gbé p̄ okà n̄epiwa, aò gbālea e oosi. ²⁰ Aà gbāleḡo p̄ p̄ à wùlewà ge p̄ p̄ à z̄lewà pii gbālè. ²¹ Tó gbé okà aà wùleb̄wa, aali a p̄kasaò pí, i zu'o, kási aò gbālea e oosie. ²² Tó gbé okà p̄ p̄ à z̄lewàwa, ade lí a p̄kasaò pí, i zu'o, kási aò gbālea e oosie. ²³ Tó gbé okà aà wùleb̄wa ge p̄ p̄ à z̄lewàn lò, ade aò gbālea e oosie. ²⁴ Tó ḡe wùleaàn, à gbālèn we, iò gbālea màa e ḡo soplá. Wùlebo p̄ ḡepi wùlewà pii gbālè.

²⁵ Tó au lé bo n̄ewa à ḡo plakè, mé aà okūḡo s̄o ge a ḡe ḡe a de aà okūḡo léa, aò gbālea aub̄awàpi ḡo, lá ń gbālea a okūḡowawa. ²⁶ Wùlebo p̄ à wùlewà ḡo p̄ au lé b̄wà aò gbālea, lán wùlebo p̄ à wùlewà a okūḡowawa, mé p̄ p̄ à z̄lewà aò gbālea, lá a de aà okūḡowawa. ²⁷ Gbé p̄ okà p̄p̄iwà gbālèn we. Aali a p̄kasaò pí, i zu'o, kási aò gbālea e oosie. ²⁸ Tó aub̄awà làa, a ke ḡo soplá ḡia, i ḡo gbālesai. ²⁹ A ḡo swaāde z̄í aali felena sé mèn pla ge felenguulu né b̄b̄ mèn pla, i ḡe sa'onae kpaaũkpe kpele. ³⁰ Sa'ona lí sa'o ń bāpio doo duun awakpabo ũ, ado s̄ sa p̄ wĩ a p̄ káteu à

tékū obɔ ũ, i aà duuna kēowà Dii aε au pɔ bɔwà a tò à gbālè yá musu.

³¹ Maa á da Isailiɔne aa kē gbāsiwa, ké aasu ma kúkii pɔ kú ní guu gbāle, aa gaga ní gbāleapi yá musuo yái. ³² Yādilea kēnude ní gbé pɔ gbālè azia ea yá musuɔnen we ³³ ní nɔε pɔ ɔkūao ní gɔε ge nɔε kēnudeo ní gɔε pɔ wùle ní nɔε gbāleao.

16

Duunkēama dikpe

¹ Aalona nεgɔε gbēɔn pla pɔ aa gè Diizi aa gagaɔ, an gagaa gbεa Dii ò Mɔizie: ² O ní v̄i Aalonaε asulio zwāa pɔ daa ma kúkii baa v̄i gɔɔpiio.* Asulio mɔmɔ duunkēmakii pɔ kú kpagoloa aεo, ké asu gao yái, asa mi bɔ mómá telu guu duunkēmakiiipi musuε.

³ Lá Aalona ali ke à gbasa gē ma kúkiiin ke: Aali mɔ ní gáaeo duun awakpabɔ ũ ní sāsakaoo sa pɔ w̄i a pɔ káteu à tékū obɔ ũ. ⁴ Aali bàabaa sòolo gese ye, i a sa'onke ulatao da, i bàabaa asana lèleε dɔ, i bàabaa tulu di. Ali zu'oe, ili gbasa sa'onke pɔpiɔ da. ⁵ Aali blesan mèn pla si Isaili pɔ kàaaɔwa duuna awakpabɔ ũ ní sāsakaoo mendo sa pɔ w̄i a pɔ káteu à tékū obɔ ũ.

⁶ Aalona lí sa'o ní gáaeπio, i api ní a bεdeɔ duuna kēomá gia,† ⁷ i blè mèn plapiɔ se kpakɔi ma aε kpaaũkpe kpeεle, ⁸ i pɔ pɔ aɔ de ma pɔ ũ ní pɔ pɔ a gēzeεa ní gbéɔ duunao dɔakɔε gbεa ní gbεo. ⁹ Aalona lí mɔ ní ble pɔ gbε sè ma pɔ ũo, i sa'odɔ duun awakpabɔ ũ. ¹⁰ Ble pɔ gbε sè à gēzeεa ní duunaoε, Aalona lí sé

* **16:2** Εβε 6.19 † **16:6** Εβε 9.7

ze ma ae béε, i gbae sēu, ké aà gēzεa ní gbé̄o duunao duunakēama yáí.

11 Tó Aalona mò ní azia duun awakpazupio, aàli a kòlokpa, i api ní a bedeo duuna kēomá. 12 Aàli tēyō dā sa'okii ma ae tésibo pai, i tulaleti dā okū pla pai, i zwāa pó daa baa vīò, 13 i tulaletipi ka tépiu ma ae we, a súεε i kúε duunkēmakii pó kú ikoyā kpagoloawa, ké ásu gao yáí. 14 Aàli bo gé zupi au dā, i mo fá duunkēmakii aewa ní onεzoblēnao, i fáfā duunkēmakiiipi ae gēn sopla.

15 Aàli gbé̄o duun awakpable kòlokpa, i zwāa pó daa baa vī ní a auo, i keò lá a kè ní zù auowa. Aàli aupi fáfā duunkēmakiiwa ní a aeo.‡ 16 Māa ali gbābo ma kúkiiε Isailio gbāsi ní ní tàaeo ní ní duunao yáí píi, i ke māa lo kpaaũkpe pó kú ní bōo gbāleauε. 17 Tó à gē ma kúkii api ní a bedeo ní Isailio píi duuna kéimá e aà ge bōò, gbēε su ào ku kpaaũkpepiuo, 18 i εa bo kpeεε sa'okii, i gbāboè, i zù au ní blè auo dā, i máma sa'okiiipi kóbaowa à liai, 19 i aupi fáfāwà ní onεzoblēnao gēn sopla, i gbāboè Isailio gbāsi yáí, i sa'okiiipi kekεmεε.

20 Tó Aalona gbābò ma kúkiiε ní kpaaũkpeo ní sa'okiiio a làa, aali mó ní blè béεo, 21 i a o na blepi miwa, i Isailio dàa vāio ní ní tàaeo ní ní duunao o píi, i di blepiε, i na gōε pó wa dīε aà ge gbae sēue a ozi, 22 gōεpi i ge gbae sēu, blepi io ní dàa vāipio sea lákpeu we.

23 Aalona lí εa gē kpaaũkpepiu, ili bàabaa pókasa pó á dà à gèò ma kúkiiipio boε káε we, § 24 i zu'o gu pó a kua adoau, i azia pókasaò da, i bo gé sa pó wí

‡ 16:15 Ebe 9.12 § 16:23 Eze 44.19

a pɔ́ káteu à tékũ o ń azia pɔ́o ń gbé̃o pɔ́o, i api ń gbé̃o duuna kéomá, ²⁵ i duun awakpabɔ́ ńisi kpasá sa'okliwa.

²⁶ Gbé̃ pɔ́ ble pɔ́ gèzeá ń gbé̃o duunao gbàe lí a pɔ́kasá pí, i zu'o, ili gbasá su bòou. ²⁷ Zu ń blè duun awakpabɔ́ pɔ́ wà gè ń ń auo ma kúkii duunakèama yáio sɔ́, wáli bɔ́o bɔ́o kpe ń ń báa ń ń nòo ń ń guupɔ́, wi káteu à tékũ.* ²⁸ Gbé̃ pɔ́ pɔ́pio káteu lí a pɔ́kasá pí, i zu'o, ili gbasá su bòou.

²⁹ Yádileáe beeá gɔ́pii yáe. Mɔ́ soplade gɔ́ kwide zí àli leye. Asuli zie keo,† bele ge bòmɔ́ pɔ́ kú á guun lò, ³⁰ asa zibeezi ò wali á duuna kéwá píi, wi gbábóé, í gɔ́mɛɛ gbálesai. ³¹ Gɔ́pi i gɔ́é kámabogɔ́ ũ, ili leyewà. Yádileapiá gɔ́pii yáe. ³² Sa'ona pɔ́ wa díle sa'onkia ũ wà zipi dàè aà mae gbeu mé ali bàabaa sa'on pɔ́kasá da, ³³ i gbábɔ́ ma kúkii ń kpaaũkpeo ń sa'okio, i sa'oná ń gbé̃pio duuna kéamá. ³⁴ Yádileapiá gɔ́pii yáe. Wè do guu aáli Isailio duuna kéamá píi gèn do.

ɔ́ wa kè lá Dii ò Mɔ́ziéwa.

17

Pɔ́kolokpakii

¹ Dii yá'ò Mɔ́zié à mè: ² O Aalonaé ń a néo ń Isailio píi n̄ mɛ, yá pɔ́ má dílen ke: ³ Tó Isaili zu ge sã ge ble dè bòou ge wénkpe, ⁴ i mɔ́o kpaaũkpe kpeele sa'oiáo, wali ade díle aukolena ũ. Aukolenaé, wali ade bɔ́ a gbé̃o guu. ⁵ Isailio su sa'o guei lo, sema aa mɔ́mɛ ń ń sa'obɔ́ kpaaũkpe kpeele, aai

* **16:27** Ebe 13.11 † **16:29** Nao 29.7

kpa sa'onawa, i sáaukpa sa'ooa, ⁶ i a au lé ma gbagbakiwa kpaaukpe kpele, i a nísi kpaasa, a gí i kemee na. ⁷ Aasu sa'o taaowa aa gbāsikéinbo. Bee aɔ dené yādilea ũ e rí buiwae. ⁸ Oné, tó gbé sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékū ge sa pāle ò, bele ge bòmɔ pɔ kú á guun nò, ⁹ mé i mɔð kpaaukpe kpele sa'ooa, wali ade bo a gbéɔ guu.

Nɔ̀ kòlokpasai

¹⁰ Tó gbé nɔ̀ kòlokpasai sò, bele ge bòmɔ pɔ kú á guun nò, má feleaànɔe, mí ade bo a gbéɔ guu mà de, ¹¹ asa pɔ wēni ku a au guue, ñ má kpáwá àli á duuna kéowá sa'okliwa. Au mé ì duunakēmá wēni pɔ kú a guu yáí.* ¹² Ayāmɛto mále o Isailiɔne, á gbēe su nɔ̀ kòlokpasai sò, baa bòmɔ pɔ kú á guu.

¹³ Tó Isaili ge bòmɔ pɔ kú á guu toekà, tó à nɔ̀ ge bā pɔ wí so dè, aali a kòlokpa à a au kóle, i būsukawà, ¹⁴ ké au mé pɔ wēni ũ yáí. Má ò Isailiɔne aasu nɔ̀ kòlokpasai sò, ké au de pɔ wēni ũ yáí. Gbé pɔ sò, wali ade bo a gbéɔ guu. ¹⁵ Pɔ pɔ gà rí aziao ge pɔ pɔ wai de, tó bele ge bòmɔ dɔo, mé a sò, aà a pɔkasao pí, i zu'o, kási aɔ gbālea e oosie. ¹⁶ Tó i a pɔɔpio, mé i zu'oo, a yá a wi aà musue.

18

Gbāsikɛa

¹ Dii yā'ò Mɔizie à mè: ² O Isailiɔne ñ me, māmɛmaa Dii á Lua. ³ Asuli yá pɔ wí ke Egipi būsɔ pɔ á kúu yāa ge Kanaa būsɔ pɔ mále géuánɔ keo. Asuli rí kea keo. ⁴ Alio yá pɔ má dīleɔ ke, àliɔ ma

* **17:11** Ebe 9.22

ikoyão kũa, ío tei. Mámɛmaa Dii á Lua. ⁵ Alio ma yá pó má díleo kũa. Gbé pó kũa mé aɔ ku a sabai.*

⁶ Gõee su sã a dae fẽẽezi à àà dääkpao. Mámɛmaa Dii. ⁷ Nsu n̄ n da dääkpa n̄ n mae kpebo. N dae, nsu n̄ àà dääkpao. ⁸ Nsu n̄ n mae na dääkpa n̄ n mae kpebo.† ⁹ Nsu n̄ n dae dääkpa, n mae né ge n da n̄n nò, wà àà ì n be ge ua pãlen nò.‡ ¹⁰ Nsu n̄ n tũna dääkpa n̄ nziã kpebo. ¹¹ Nsu n̄ n mae na nenɔe pó a ì dääkpao. N dae. ¹² Nsu n̄ n mae dae dääkpao. N mae dae fẽẽee. ¹³ Nsu n̄ n da v̄i ge àà dãuna dääkpao. N da dae fẽẽee. ¹⁴ Nsu n̄ n mae v̄i ge àà dãuna nɔ dääkpa n̄ n mae v̄i ge dãunapi kpebo. N mae nae. ¹⁵ Nsu n̄ n né na dääkpao. N né nae. Nsu n̄ àà dääkpao. ¹⁶ Nsu n̄ n v̄i ge ñ dãuna na dääkpa n̄ n v̄i ge dãuna kpebo. ¹⁷ Nsu nɔe dääkpa ñ a néo an pla mípiio. Nsu n̄ àà tũna dääkpao. Àà dae fẽẽee. Dàa v̄i. ¹⁸ Nsu n̄ n nɔ v̄i ge àà dãuna sé nɔ ù, àà gõ àà gõa ù gɔɔ pó a bẽẽe.

¹⁹ Tó nɔe okũa, nsu n̄ àà dääkpao. ²⁰ Nsu to pe á kãaa ñ n gbédee nɔo n̄ gbãsíkeaànɔo. ²¹ Nsu sa'o ñ n néo Mɔlɔkuwa n̄ gbae téu n̄ ma tó òkpao. Mámɛmaa Dii. ²² Nsu wúle ñ n gõe deeo lá w̄i wúle ñ nɔeowao. Dàa v̄i. ²³ Nsu ku nòowa n̄ gbãlèò. Nɔe su azia kpa nòowa à kpáwa'owao. Yá fuangbaae. §

²⁴ Asu gbãsíke yá beeo musuo, asa màa bui pó mále ñ yáéo gbãsíké. ²⁵ An bùsu gbãlè ɔ se, ò mále yákpalekérnɔ. An bùsupi lé a gbẽo yá ñ dāa v̄ipi

* **18:5** Nee 9.29, Eze 18.9, Luk 10.28, Lom 10.5, Gal 3.12 † **18:8** Iko 23.1, 27.20 ‡ **18:9** Iko 27.22 § **18:23** Ba 22.18, Iko 27.21

yái. ²⁶ Aɔ yá pɔ má ðileɔ kũa. Asu ðaa vâipio kee keo, bele ge bômɔ pɔ kú á guun nõ. ²⁷ Gbɛ́ pɔ kú bûsupi guu á ãaɔ ðaa vâi beeɔ kè píie, ã bûsupi gbâlè. ²⁸ Apio sã, tó á tò bûsupi gbâlè, a á yá, lá à bui pɔ kú á ãaɔ yàwao lé? ²⁹ Tó gbɛ́ ðaa vâipio doe kè, wa ade bɔ a gbɛ́o guu. ³⁰ Alio ma yápio kũa. Asuli sîni zé vâi pɔ wa bɔ á ãae seo. Asuli tó à gbâlè a yá musuo. Mámɛmaa Dii á Lua.

19

Ikoyãeɔ

¹ Dii ò Mɔizie ² aà o Isailione píi aà me: A kua lío adoa, asa ma Dii á Lua ma kua adoaε.*

³ A baade lí misiile a da ní a deoe.† Ali kámabogɔɔ pɔ má ðile yáda.‡ Mámɛmaa Dii á Lua. ⁴ Asu ea su tãawao. Asuli mɔkasa á dii ũo.§ Mámɛmaa Dii á Lua.

⁵ Tó ále sáaukpa sa'oa, àli o a zéwa, mí sí. ⁶ Ali sa'onɔɔ so a ogɔɔ ge a gu sĩa ða, í a pɔ pɔ gò a gɔɔ àaãde zí kátεu à tékũ. ⁷ Tó gbɛe su sò a gɔɔ àaãde zí sã, pɔpi gbâlèn we, má sí bo. ⁸ Gbɛ́ pɔ sò, a yá ali wí ade musue, asa a tò ma pɔ gbâlèε. Wàli ade bɔ a gbɛ́o guu.

⁹ Tó a á pɔɔ kèke á bûsuu, ásuli keke e á bú léwao, mé ásuli a kônweo. ¹⁰ Asuli á v̄εε keke gẽn plao, mé ásuli a be pɔ kwè zíle séleo. Ali tó taasideone ní bômɔɔ. Mámɛmaa Dii á Lua.*

* **19:2** 1Pie 1.16 † **19:3** Iko 5.16 ‡ **19:3** Bɔa 20.8, Iko 5.12
§ **19:4** Bɔa 20.23, 34.17 * **19:10** Iko 24.19-21

11 Asuli kpáí'oo.† Asuli εεtoo. Asuli mɔafilike á gbédeεεo. 12 Mámεmaa Dii á Lua. Asuli εεto à mε á simanɔ à ma tó òòkpao.‡ 13 Asuli á gbédee ble ge à aà pó síwàò. Asuliɔ á zíkεna asea kŭa e gu dɔo.§ 14 Asuli swādona kao. Asuli pó dile víaε zéu aà kpaaο.* Aliɔ ma vía ví. Mámεmaa Dii. 15 Asuli yágɔgɔ koleao.† Asuli ze ní wēnadeo a wēnadeke yáio, ge tɔde a tɔdeke yáio. Ali yágɔgɔ gbéɔne a zéwa. 16 Asuliɔ be ní gbēpeo á gbéɔ guuo. Asuli á gbédee ga weεε à yāɔwàò. Mámεmaa Dii.

17 Asuliɔ za á Isaili deeguo. Ali á gbédee gba laai,‡ ké aà duuna su wí á musuo yáí. 18 Asuli tɔsi á Isaili deewao, ásuliɔ yákūaaànɔ. Aliɔ ye á gbédeezi lá ázia wēniwa.§ Mámεmaa Dii.

19 Aliɔ ma ikoyāɔ kŭa. Asuli pɔtuo bui dodoa kpakɔa aa kpáwa'okɔwao. Asuli pɔbui dodoa tɔ bú doũ guuo. Asuli pɔkasa pó wà a póle tà ní bà bui dodoao dao.*

20 Tó gɔε wùε ní zò wéndiana pó de gbēpāle nɔkpama ũo, mé i aà bo à gò wéε ũ gŭao, wàli ní swágaga. Wasuli ní dedεo, ké nɔepi i gɔ wéε ũ yāao yáí. 21 Gɔepi lí mɔmεε kpaaũkpe kpeεεε ní sāsakaoo a taaε fiabobɔ ũ. 22 Sa'ona lí duuna pó a kè kēwà ma aε, mí sùuukeaànɔ.

23 Tó a gε á bùsuu, mé a li bedee bà, àli a be dile tē ũ gŭa. Lípi be lío deé tē ũ e wē àaɔ, ásuliɔ bleo. 24 A

† 19:11 Bɔa 20.15, Iko 5.19 ‡ 19:12 Bɔa 20.7, Iko 5.11, Mat 5.33

§ 19:13 Iko 24.14-15 * 19:14 Iko 27.18 † 19:15 Iko 16.19

‡ 19:17 Mat 18.15 § 19:18 Mat 5.43, 19.19, 22.39, Lom 13.9, Gal

5.14, Zaa 2.8 * 19:19 Iko 22.9-11

wè síiõde a be lío de ma pò ù píi, í ma sáaukpaò. ²⁵ A wè soode íli a be ble sa. Beewa lípi ne'iaé aò káfi. Mámema Dii á Lua.

²⁶ Asuli nõò kòlokpasai sóo.† Asuli màsokεo. Asuli pòdamáo.‡ ²⁷ Asuli mizõio. Asuli á lekãna ká kpaaño. ²⁸ Asuli á me líli ge yá musuo.§ Asuli wèšã li ge à soti zõo. Mámema Dii.

²⁹ Asuli á nenεε òkpa aà gõ káalua ùo,* ké bùsudeo su ze ní káaluakaa, dàa vãi i kó á bùsuuo yái. ³⁰ Ali kámabogoo pò má dìleo yãda. Alio ma kúkii vía ví. Mámema Dii. ³¹ Asuli yãma gèsisinaowao, mé ásuli táadeo kíi weεε,† an gbãsí i liázio. Mámema Dii á Lua.

³² Ali feεε ze mikãpuadeε, àli zõoke dõ gbẽzõõne, ío ma vía ví. Mámema Dii á Lua.

³³ Tó bõmo kúanõ á bùsuu, ásuli gbãamõèo. ³⁴ Ali bõmo pò kú á guu dile lán belewa.‡ Alio yeaazi lá ázia wëniwa, asa bõmõon á ù Egipi bùsuu yãa. Mámema Dii á Lua. ³⁵ Aò kú ní yãkea a zéwao pòyõa guu,§ pò gbãa ge a gbãa ge a zõon lò. ³⁶ A tó á pògbiayõbõo ní á zaa aao kú wásawasa. Mámema Dii á Lua pò á bóε Egipi. ³⁷ Alio ma ikoyão ní ma yádileao kúa píi, ío zíkewà. Mámema Dii.

20

Ia pò wàli da duunkenaowa

¹ Dii ò Mõizie ² aà o Isailione: Tó Isailie ge bõmo pò kú á guue a né kpà Mòbkuwa, wali ade de. Bùsudeo

† **19:26** Daa 9.4, Iko 12.16, 23 ‡ **19:26** Iko 18.10 § **19:28** Iko 14.1 * **19:29** Iko 23.18 † **19:31** Iko 18.10-11, 1Sam 28.3, Isa 8.19 ‡ **19:34** Bõa 22.20, Iko 24.17, 27.19 § **19:35** Iko 25.13-15, Yaa 20.10, Eze 45.10

lí aà pápa ní gbεο aa δε. ³ Máli feλε ní gbέpioε, mí aà bο a gbέο guu, asa à a né kpà Mοbkuwa, à ma kúkií gbālè à ma tó pο a kua adoa òòkpàε. ⁴ Tó gbέpi a né kpà táa Mοbkuwa, tó á Isailio a wεkpà á vĩa, i aà δεο, ⁵ má feλε ní gbέpio ní aà bedeο ní gbέ pο aa gbāsíkèaànο Mοbku yá musuο píie, mí ní bολε ní gbέο guu mà ní dedε. ⁶ Gbέ pο yāmà gèsisinaο ge táadeοwa à gbāsíkèrínο sō, má feλε ní adeοε, mí aà bο aà gbέο guu mà δε.

⁷ A tó á kua àο adoa gbāsísai, asa Dii á Luan ma ũ. ⁸ Aliο ma ikoyāο kūa, íο zíkewà. Ma Dii ma á díle adoaε.

⁹ Tó gbέ a de ge a da kà, wà ade δε.* Lá à a de ge a da kà, à azía dèε. ¹⁰ Tó gbέ wùle ní gbέpāle nοο, wàli ní δε nípla nípii. ¹¹ Tó gbέ wùle ní a mae nοο à a mae kpebòε, wàli ní δε nípla nípii. Aa nízia dèε. ¹² Tó gbέ wùle ní a né nao, wàli ní δε nípii. Aa yādòosai kèε, aa nízia dèε. ¹³ Tó gōε wùle ní a gōε deeo lán nοεwa, an pla nípii aa dàa bèε kè, wàli ní dedε. Aa nízia dèdèε. ¹⁴ Tó gbέ nòsè mé à èa à aà da nàwà lο, dàa vāie.† Wàli ní kpasa nípii aa tékū, ké dàa vāie su àο kú á guuo yáí. ¹⁵ Tó gōε kù pòtuowa, wàli ade δε,‡ wi nòopi δε lο. ¹⁶ Tó nοε tò pòtuo kpáwa'òwa, wàli ní dedε, ké aa nízia dèdèε nοο. ¹⁷ Tó gōε a dāe sè, aà de né ge aà da nén lò, mé aa kō dō, ásoοε.§ Wàli ní bο ní gbέο guu wà ní dedε. Lá à a dāe dāakpà, à azía dèε. ¹⁸ Tó gbέ wùle ní nοε pο òkūao, à kà aà aubòkiíwa. Wàli ní bο ní gbέο guu, wà ní dedε nípla nípii. ¹⁹ Asuli

* **20:9** Bαα 21.17, Mat 15.4 † **20:14** Iko 27.23 ‡ **20:15** Bαα 22.18, Iko 27.21 § **20:17** Iko 27.22

á da v̄i ge aà d̄auna d̄aakpao ge á dasẽ, asa dae f̄ẽẽe kpeboan we. An tàae a wi n̄ musue. ²⁰ Tó gbé w̄ule n̄ a mae v̄i ge aà d̄auna n̄o, à a mae v̄i ge aà d̄auna kpebòn we. An tàae a wi n̄ musue, aai ga fii. ²¹ Tó gbé a v̄i ge a d̄auna n̄ s̄e, wíyãe. A a v̄i ge a d̄auna kpebòe. Aa ḡo fii.

²² Alio ma ikoyão n̄ ma yãdileao k̄ua, ío zikewà, ké bùsu p̄o mále géuán̄o à z̄õleu su á yáo yáí. ²³ Asu bui p̄o mále n̄ yáéõ ÷leseõ. Aa yápio kè pii, ÷ má ye n̄ gíyãio. ²⁴ Má òé, áme á ḡo n̄ bùsu p̄o v̄i n̄ z̄'io diupi v̄i. Má kpáwá á p̄o ùe. Máme má Dii á Lua, ma á díle adoa n̄ buipãleõe.

²⁵ Alio n̄õ n̄ b̄a p̄o áli sóõ n̄ p̄o p̄o áli sóõõ d̄õkõe. A suli tó à gbãle n̄õ ge b̄a ge p̄otaa'onkuawa p̄o má dílé t̄ẽ ùõ yá musuo. ²⁶ Ali tó á kua àõ adoa mee, asa ma Dii ma kua adoaẽ. Ma á díle adoa n̄ buipãleõ, ké àõ de ma gbéõ ùe. ²⁷ Tó ḡõ ge n̄õ kú á guu ḡesisina ge táade ù, w̄ali ade pápa n̄ gbéo wà de. A azia d̄e.

21

Yadilea sa'onae

¹ Dii ò Moizie aà yã'o Aalona né sa'onae aà me: Sa'onae suli tó à gbãle a gbé p̄o gà yá musuo, ² mé i ke aà dae f̄ẽẽe bàasio, aà da, aà de, aà né, aà v̄i, aà d̄auna ³ ge aà d̄ae néna p̄o kú a gbáa, i z̄ake yãao.

⁴ Baa tó uabelee, asu to à gbãle a b̄edeõ yá musuo.

⁵ Aasuli tó ḡẽ t̄aa'o n̄ miwao. Aasuli n̄ lekãna kpaãio. Aasuli n̄ me lílio.* ⁶ An kua líõ adoa mapi n̄ Luae. Aasuli ma tó òõkpao. An kua líõ adoa, asa

* 21:5 Iko 14.1

mámɛmaa Dii ní Lua. Aali sa pọ wí a pọ nísikateu à tékū oa ma blɛ ũ.

⁷ Ké an kua lío adoa mapi ní Luae yáí, aasuli nɔɛ pọ káaluakà a òòkpà seo ge nɔɛ pọ wa yà. ⁸ Isailio, àli ní dilea ndoake dōné, asa aame aai mo blɛ kpáí mapi á Luawa. Ali ní dilea ndoakepi dō, asa ma Dii ma gbé pọ ma á díle ádoa, ma kua adoaɛ. ⁹ Tó sa'on nenɔɛ azia òòkpà ní káaluakaaò à a mae kpebòè, wàli aà kpasa aà tékū.

¹⁰ Gbé pọ wà nísikà aà miwa à gò sa'onkia ũ, wà aà dàziu aà ke ní zipi pòkasaò daa, asuli tó íana a miká páo. Asuli a ula ga kèo. ¹¹ Asuli sō geio. Asuli tó à gbàle baa a de ge a da ge yá musuo. ¹² Asuli bọ ma kúkii ge yáio, ké asu ma kúkii òòkpao yáí, asa ma nísi pọ wa kàwà tò à gò ma pọ ũɛ. Mámɛmaa Dii. ¹³ Nɔɛ léso ò àli sé nɔ ũ. ¹⁴ Asuli gyaa ge nɔɛ pọ wa yà seo ge nɔɛ pọ káaluakà a òòkpà, sema aà bui nɔɛ léso, ¹⁵ ké asu a bui òòkpao yáí. Mámɛ má Dii pọ ma aà díle adoa ũ.

¹⁶ Dii ò Mɔizie ¹⁷ aà o Aalonae: E n buiwa n bui pọ su sãa ví suli sōmazi blɛ kpáiao. ¹⁸ Gbé pọ sãae ví suli sōmazio, vía ge ɛɛ ge gbé pọ aà oa dòò vío ge a gue késãakōi ¹⁹ ge gbé pọ a gbá ge a ɔ kũɔa, ²⁰ ge kóode ge gbé pọ a gue imia ge gbé pọ a wé diua ge kásande ge séede ge gbé pọ a le wia. ²¹ Sa'ona Aalona bui pọ sãae ví suli sōmazi à sa pọ wí a pọ nísikateu à tékū oao. Sãadeɛ, asuli sōmazi blɛ kpáiao. ²² Ali fō ma blɛ ble, sa'onɔò ní pọ pọ wa ma gbaò pii, ²³ āma asuli sō zwāa pọ wa kpāmaziio ge ma gbagbakii, asa sãadeɛ. Asuli ma kúkii òòkpao.

Mámε má Dii p3́ ń díle nídoá ũ. 24 Ǿ M3́izi yápi ò Aalonaε ń aà né3́ ń Isaili3́ pii.

22

1 Dii ò M3́izie à mè: 2 O Aalonaε ń aà né3́, aali3́ níziá kŭa d3́ p3́ p3́ Isaili3́ lé ma gba3́ yá musu, ké aasu ma t3́ p3́ a kua adoa 3́3́kpao yáí. Mámεmaa Dii.

3 Oné, e an buiwa t3́ an gbēε gbālè mé à s3́ p3́ p3́ Isaili3́ sa'òoi, wáli ade kēa. Mámεmaa Dii. 4 T3́ Aalona buie mēbaagyā ge kēnu vī, asuli sa'oble bleo e aà gbāsi gè wòlowà. T3́ gbé 3́kà p3́ p3́ gbālea ge yá musuwa, ge à azia è, à gbālèn we. 5 Māε lo, t3́ à 3́kà p3́ kelena p3́ i taa'o t3́3́lewa ge gbé gbālea ge gbāsi pii lé. 6 Gbé p3́ 3́kà p3́ bee taawa, ali3́ gbāleaε e oosi. Asuli sa'oble bleo, mé i ke à zu'ò bàasio. 7 T3́ íatē gè kpéu, mé à zúpi ò, 3́ aà gbāsi a láa, i gbasá sa'oble ble sa, asa aà p3́bleaε. 8 Asuli p3́ge ge p3́ p3́ wái de so à gbāleo. Mámεmaa Dii. 9 Sa'oná lí3́ ma yádilenepi3́ kŭa, ké aasu d3́ε ń ma bleo, an duuna wi ń musu aa gao yáí. Mámε má Dii p3́ ń díle nídoá ũ.

10 Gbé p3́ de sa'ona ua gbé ũo suli sa'oble bleo, baa gbé p3́ píla sa'ona be ge aà zíkεna. 11 T3́ sa'ona z3́ lù ge t3́ wà z3́pi i aà beε, a zεvī à blepi ble. 12 T3́ sa'ona nen3́ε zākè ń gbé p3́ de sa'ona ũoo, n3́epi zεvī à sa'oná ble ble lo. 13 T3́ sa'ona nen3́ε g3́ gyaa ũ ge wà aà yà zad3́ i ne'io, mé à èa sù a mae be lá aà wéndiag3́3́wa, a a mae ble blea zé vī. Nib3́ε suli bleo. 14 T3́ gbé zāzā à sa'oble blè, aali a fiabo sa'onáε, i a 3́a s3́ode nawà. 15 Sa'oná suli t3́ sa'oble p3́ Isaili3́ kàakāaa Diiε gbāleo. 16 T3́ aa tò gbé p3́

a blea zé v̄io blè, aa yã"ìèè. Máme má Dii p̄ó ní díle nídoã ù.

P̄otuo p̄ó wali sa'òd

¹⁷ Dii ò M̄oizie à mè: ¹⁸ O Aalonaε ní aà néo ní Isailio p̄ii, Isaili bui ge b̄òm̄o p̄ó kú á guun lò, tó á gb̄èe m̄òm̄eε ní sa p̄ó w̄i a p̄ó kát̄eu à tékū ob̄o légb̄ad̄oã ge gban lò, ¹⁹ tó a ye mà sie, sema aali m̄ó ní p̄o sà s̄aasaio, zu ge s̄ã ge ble. ²⁰ Asuli m̄òm̄eε ní p̄ó s̄ãadeoo,* asa má sio. ²¹ Tó gb̄é m̄ò s̄ãaukpa sa'oa ní zuo ge s̄ã ge ble légb̄ad̄oã ge gban lò, tó a s̄ãã v̄io, má sí. ²² Ayãmeto ásuli sa'oa ní p̄ó v̄iaoo ge a k̄òk̄k̄ã ge a p̄ó p̄ó w̄à a kaikè ge a b̄ode ge a ȳiade ge a s̄éede. Asuli sa p̄ó w̄i a p̄ó n̄isikateu ma gbagbak̄iwa à tékū oòo. ²³ A zev̄i à ma gba zu ge s̄ã k̄òo ge a giana. Tó ále légb̄ã d̄oãe s̄õ, má sio. ²⁴ Asuli sa'oa ní p̄ó p̄ó w̄à a l̄eba b̄òleo ge p̄ó p̄ó w̄à a l̄e w̄i ge a taia ge a paaã. Asuli bee ke á bùsuuo, ²⁵ mé ásuli p̄otuo bee taa sí bui z̄iloe k̄i à sa'òd mapi á Luawa ble ùo. A s̄ãã v̄ie, a òk̄paaε. Má sio.

²⁶ Dii ò M̄oizie: ²⁷ Tó zu ge s̄ã ge ble ne"i, népi a ke a dawa ḡoo soplaε. S̄ea za a ḡoo swaaõde z̄í áli f̄õ sa p̄ó w̄i a p̄ó n̄isikateu à tékū ooa. ²⁸ Asuli zu ge s̄ã k̄òlokpa ní a néo ḡoo doũ z̄í. ²⁹ Tó ále s̄ãaukpa sa'oa, àli o a z̄éwa, mí sí. ³⁰ Ali a n̄ò so z̄ibeez̄i, ásuli a kee to gu d̄ow̄ào. Mámeã Dii.

³¹ Alio ma yãdileao k̄ã à z̄ik̄ew̄à. Mámeã Dii. ³² Asuli ma tó òk̄pao, a adoaε. A Isailio lí d̄õ ké ma kua adoa. Máme má Dii p̄ó á díle ádoã ù. ³³ Ma á b̄óle Egipi, ké m̄ào de á Lua ùε. Mámeã Dii.

* **22:20** Iko 17.1

23

Dikpe

¹ Dii ò Mɔizie ² aà o Isailiɔne: Dikpe pɔ má d̄ileɔn ke: Ali ma dikpe pɔ wàli gbéɔ kãaamεεε beεɔ kpàwake. ³ Ali z̄ike gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade í kámabo kãaaamεεε yáí. Asuli z̄ie keo. Kámabogɔɔz̄ipiá Dii pɔe gu pɔ á kúu pii.* ⁴ Dikpe pɔ Dii d̄ileɔn ke: Ali a kpàwake a gɔɔwa, í kɔ̄ kãaamεεε.

Gẽamusu dikpe ní Kàaso dikpe (*Nao 28.16-25*)

⁵ Mɔ s̄íia gɔɔ ḡεo m̀endosaide z̄í oosiεε àli Gẽamusu dikpekeμεεε.† ⁶ Mɔpi gɔɔ ḡεode z̄í àli Kàaso dikpeke, íɔ kàa pɔ wi a se'εεε káuo so e gɔɔ soplá.‡ ⁷ Dikpepi gɔɔ s̄íia z̄í àli kɔ̄ kãaamεεε. Asuli z̄í gbãae keo. ⁸ Aliɔ sa pɔ wí a pɔ nísi káteu à tékū oa e gɔɔ soplá, a gɔɔ sopladepi z̄í í kɔ̄ kãaamεεε. Asuli z̄í gbãae ke z̄ibeez̄io.

Bua pɔ káauɔ dikpe (*Nao 28.26-31*)

⁹ Dii ò Mɔizie ¹⁰ aà o Isailiɔne: Tó a ḡε b̄usu pɔ mále kpáwáú, mé a á buapɔ káauɔ kèke, àli a bàaa ye m̀ò sa'onae. ¹¹ Tó kámabogɔɔz̄í gu d̄ò, sa'onapi lí pɔ bàaapi m̀mεεε, mí síánɔ. ¹² Gɔɔ doūpi z̄í aàli sa pɔ wí a pɔ káteu à tékū oa ní sã w̄edona sãasaio ¹³ ní a p̀wenti kiloo síis yãalea ní nísi pɔ pɔ wí káteu à tékū a ḡí í kemεεε na ũ, i v̄εε élewà litili do. ¹⁴ Asuli p̀wɛn dafu ble bleo, a p̄εε ge a kpasaa e gɔɔ pɔ a m̀

* **23:3** B̄oa 20.8-10, 31.12-17, 35.2-3 † **23:5** B̄oa 12.1-14, Iko 16.1-2

‡ **23:6** B̄oa 12.14-20, Iko 16.3-8

mapi á Luaε ní p3 káau bàaapio. Yápi3á yádileaée e á buiwa gu p3 á kúu píi.

P3kεε dikpε
(*Nao 28.16-25*)

¹⁵ Kámabog33 p3 a m3 ní p3 bàaapio gbεa, àli às3a d3d3 e soplá. ¹⁶ Ali g33d3d3 blakwi e kámabog33 soplade gu d3, í gbasa m3mεε ní p3wεn dafuo. ¹⁷ Ali p3εkε mèn plapla ua ní uao ní p3εtio litili plapla ní a se'εseo. A buap3 káau 3 àli p3pio kε3, í m3omεε. § ¹⁸ Ili m3 ní p3εpio ní sã w3dona sãasai3 mèn soplá ní gáaenao m3ndo ní sãsakao3 mèn pla, í sa p3 wí a p3 káteu à tékū ooa ní a p3wεntio ní a v3εo p3 p3 wí káteu a gí í kemεε na ũ. ¹⁹ Ili sa'o ní blesanao m3ndo duun awakpab3 ũ ní sã w3dona3 mèn pla sáaukpasa ũ. ²⁰ Sa'ona lí sãpio m3mεε ní buap3 káau3 p3εpio. Sa'oblepiá ma p3ε, sa'onapi mé ali ble. ²¹ G33 doupi zí àli k3kãaa kpàwakε. Asuli zí gbãae kεo. Yápi3á yádileaée e á buiwa gu p3 á kúu píi.

²² Tó ále p3kεkε á bùsuu, ásuli kεkε e á bú léwao, mé ásuli a k3nwεo. Ali tó taasidε3nε ní b3m33.* Mámεmaa Dii á Lua.

Kàaεpεa dikpε sa'oa ní Duunkεama dikpε p3o
(*Nao 29.1-11*)

²³ Dii 3 M3izie ²⁴ aà o Isaili3nε: M3 soplade g33 s3ia zí àli kámabo, í kàaεpε à kãaamεε, ma yá í d3águ. ²⁵ Asuli zí gbãae kεo, í sa p3 wí a p3 nísi káteu à tékū oa.

§ **23:17** B3a 23.16, 34.22, Iko 16.9-12 * **23:22** Iko 24.19-22

26 Dii ò Mɔizie: 27 Mɔ sopladepi ɔɔɔ kwide zɪ líb de Duunkẽmagɔɔ ũ. Ali kɔ kãaamɛɛ, í lɛye, í sa pɔ wɪ a pɔ nísi kátɛu à tékũ oa. 28 Asuli zɪe ke zɪbeeziɔ, asa Duunkẽmagɔɔɛ, zɪ pɔ wɪ á duuna kɛwá ma Dii á Lua aɛɛ. 29 Wà gbé pɔ í lɛye zɪbeeziɔ bɔ a gbéɔ guu. 30 Má gbé pɔ zɪe kè zɪbeezi bɔ a gbéɔ guu mà deɛ. 31 Asuli zɪe ke zɪbeeziɔ. Yápiá yádileaɛɛ e á buiwa gu pɔ á kúu píi. 32 Aliɔ deé kámabogɔɔzɪ ũ, í lɛyeu, íb kámabo sea za mɔpi ɔɔɔ kɛokwide zɪ oosi e a gu sia dɔa oosi.

Lákpɛɔɔa dikpɛ

(Nao 29.12-39, Iko 16.13-15)

33 Dii ò Mɔizie 34 aà o Isailiɔnɛ: Mɔ sopladepi ɔɔɔ gɛode zɪ àli Lákpɛɔɔa dikpɛkɛmɛɛ ɔɔɔ sopla. 35 A ɔɔɔ séia zɪ àli kɔ kãaamɛɛ. Asuli zɪ gbãae kɛo. 36 Aliɔ sa pɔ wɪ a pɔ nísi kátɛu à tékũ oa e ɔɔɔ sopla, a ɔɔɔ swaaɔde zɪ í kɔ kãaamɛɛ, í sa pɔ wɪ a pɔ nísi kátɛu à tékũ oa. Asuli zɪ gbãae kɛo, kɔkãaa midɛɔɔɛ.

37 Dikpɛ pɔ má díleɔn we. Ali a kpàwake, í kɔ kãaamɛɛ, í sa'oa lá gu lé dɔ lá má dílewa, sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ ní pɔwentio ní sa'obɔ pãleɔ ní vɛɛo. 38 Ali sapio oa kámabogɔɔ pɔ pɔ má díle bàasi, á gbao ní á légbãɔɔa pɔɔ ní á pɔeã pɔɔ bàasi.

39 Sea za mɔ soplade ɔɔɔ gɛode zɪ á bùsu pɔɔ kɛkɛa gbɛa àli dikpɛpi kɛmɛɛ e ɔɔɔ sopla. A ɔɔɔ séia zɪ ní a ɔɔɔ swaaɔde zɪo líb deé kámabogɔɔ ũ. 40 A ɔɔɔ séia zɪ àli libɛ maaɔ sé ní daminalaɔ ní ligɔn ladeɔ ní swagbalagɔnaɔ, íb pɔnake mapi Dii á Lua aɛ e ɔɔɔ sopla. 41 Wɛ ní wɛo mɔ soplade guu àliɔ dikpɛpi kɛmɛɛ e ɔɔɔ sopla. Yápiá yádileaɛɛ e á buiwa. 42 A

Isailio lío ku lákpe pó á dɔɔ guu e gɔɔ sopla, ⁴³ ké á buio e dɔ má tò an deziò ì lákpe guu ma ní bɔlea Egipi bùsuu gbɛa. Mámɛmaa Dii á Lua. ⁴⁴ Ǿ Mɔizi dikpe pó Dii ðilepiò yã'òné.

24

Kpaaũkpe filia

¹ Dii ò Mɔizie: ² O Isailionɛ aa mɔnɛ ní nísì wásawasao filiaò nabò ù, ké aao naa gɔɔpii. ³ Aalona mé ali filiapi kɛkɛ kpaaũkpeu ma aɛ zwãa pó kpaa ikoyã kpagoloi saɛ za oosi e gu gɛ lí dɔɔ gɔɔpii. Yápiá yãdileaéɛ e á buiwa. ⁴ Aaliò filia pó kú vua dauwaò kɛkɛ ma aɛ gɔɔpii.

Pɛɛ pó wĩ kpa Diiwa

⁵ Níli pɛɛti sé ñ pɛɛkɛð mèn kuɛpla, pɛɛ mendo tí kiloo síiòsiiiò. ⁶ Níli pɛɛpiò kále ma aɛ vua táabũnuwa mèn soolosoòlo dɔɔ pla.* ⁷ Níli tulaleti zálala fáfãwà dɔɔdɔɔ, ní kámɛɛ téu pɛɛ gbɛu á yãɔamagu yáí. ⁸ Kámabogɔɔ ní kámabogɔɔo píi waliò kále dɔɔdɔɔ ma aɛ Isailio pó ù ma bàakuañno gɔɔpii yáí. ⁹ Pɛɛpi lío de Aalona ní a néo pó ù, aali só gu pó wa ðile a zéiu, asa ma póɛ a zéi.† Aliò de ní baa ù sa pó wĩ a pó nísì káteu à tékũ oaa guu.

Dii tɔbɛsina pápaa ní gbɛo

¹⁰ Gõɛ ku, aà da á Isailie, aà mae sɔ Egipiɛ. Ké à gɛ̀ Isailio bɔou, ã sòle ní daa ní Isailieo. ¹¹ Ǿ gõɛ pó aà da á Isailiepi Dii tɔbɛsì à dɛaàno, ã wà gɛaàno Mɔizi kíi. Aà dapi tón Selomi, Dibeli néɛ, Dã buie. ¹² Ǿ wà aà dàkpeu gĩa e wà ma Dii léu lá wa seaàno.

* **24:6** Bɔa 25.30 † **24:9** 1Sam 21.1-6, Mat 12.4

13 Ǿ Dii ò Mɔizie: 14 Bɔ ní gbéé pɔ d̀emanɔpio b̀o kpe, gbéé pɔ aa yápi mà aà léuɔ i ɔnana aà miwa g̃ia, wí gbasa aà pápa ní gbɛo wà de. 15 Ní o Isailiɔne, tó gbéé d̀emanɔ, à yã'ĩ aziaεε. 16 Wàli gbéé pɔ ma tɔb̃ēsĩ pápa ní gbɛo wà de. B̀mɔ ge belen l̀ò, tó à ma tɔb̃ēsĩ, à gàn we.

17 Tó gbéé gbèdè, wàli ade de.‡ 18 Tó gbéé gbéé pɔtuo dè, aàli a g̃εε kpá. 19 Tó gbéé ìakpà a gbédeezi, wà ìa doupi kpaaz̃i s̃. 20 Tó gbéé gbéé wá è, wa ade wá é s̃. Tó wé a wĩ, wa aà pɔ wí s̃. Tó swaa a è, wa aà pɔ é s̃. Wàli kèè lá a kènéwa.§ 21 Tó gbéé gbéé pɔtuo dè, a a g̃εε kpaε. Gbéé pɔ gbèdè s̃, wa aà deε. 22 B̀mɔ ge belen l̀ò, yádilea doupie. Mámema Dii á Lua.

23 Mɔizi yápi òné, ɔ aa b̀ò ní gbéé pɔ d̀e ní Diioπio b̀o kpe, aa aà pápa ní gbɛo aa dè. Maa aa kè lá Dii ò Mɔiziewa.

25

T̀oλε gbaa ìampaa w̃e (Iko 15.1-11)

1 Dii ò Mɔizie Sinai gbε musu 2 aà o Isailiɔne aà me: Tó a g̃ε b̀usu pɔ mále kpáwá guu, àli tó b̀usupi ìampameε. 3 Ali pót̃ á bua e w̃e soolo, àli á ṽeliɔ midãε, í á p̀o kεkε, 4 a w̃e soplade ìli tó b̀usupi ìampameε. Asuli pót̃ á bua w̃epiuo, mé ásuli á ṽeliɔ midãεo. 5 Asuli á bua pɔzão kεkε à a kák̃i keo. Asuli á ṽelig̃ɔna pɔ kè yàayaao kó z̃z̃o. T̀oλε gbaa ìampaa w̃ε. 6 Pɔzã pɔ b̀le t̀oλε ìampaa guu lío deé á ble ũ, ápiɔ ní á z̀b̃lenaɔ ní á gbèwinaɔ ní nibɔ pɔ de

‡ 24:17 Bɔa 21.12 § 24:20 Bɔa 21.23-25, Iko 19.21, Mat 5.38

bòmɔ ũ á guuɔ ⁷ ní á pɔtuɔɔ ní sɛ̀anɔ̀bɔɔ.* Pɔzāpio líɔ de á pɔblea ũ.

Gɔa wéɛɔ ũ wɛ̀

⁸ Alio íampaa wēpio dɔdɔ wɛ̀ soplapla lee so-
pla, à kè pii wɛ̀ blakwi m̀endosai. ⁹ Ali kuupe
wēpi mɔ soplade gɔɔ kwide zí á b̀usu gupiiu Du-
unkēmagɔɔzipi. ¹⁰ Ili wēpi dile ma pɔ ũ, í gɔa wéɛɔ
ũ kp̀awake á b̀usu gbé pɔ kú weɔne pii. Iɔ deé gɔa
wéɛɔ ũ wɛ̀ ũ, á baade i su azia b̀usu a bui kíi. ¹¹ Wɛ̀
blakwide líɔ deé gɔa wéɛɔ ũ wɛ̀ ũ. Asuli pótɔ. Asuli
pɔzā kekeo. Asuli vɛɛ ligɔna pɔ kè yàayaaɔ kó zɔzɔ,
¹² asa gɔa wéɛɔ ũ wɛɛ. Iɔ adoaé, í pɔbɔlenziaɔ ble.
¹³ Gɔa wéɛɔ ũ wēpi guu á baade lí su a tɔɔlewa.

¹⁴ Tó ále á bú yia ge ále lúkɔwa, ásuli ɔ̀nɔkekɔeo.
¹⁵ Ali wɛ̀ pɔ gè sea za gɔa wéɛɔ ũ wɛ̀wa da wɛ̀naoa
guu, í lú. Búde sɔ̀ ili wɛ̀ pɔ gè wà pɔkeke da wɛ̀naoa
guu, i gbasa yía. ¹⁶ A ɔa lí káfi wɛ̀ pɔ gè dasileu.
Tó wɛ̀ pɔ gè bílao, a ɔa lí lao, asa pɔkekea wɛ̀naoa
ɔ̀ wàle yiawà. ¹⁷ Asuli ɔ̀nɔkekɔeo. Alio ma vía ví.
Mámema Dii á Lua.

¹⁸ Ali zike ma ikoyáɔwa, íɔ ma yádileaɔ kúa, íɔ kú
á b̀usu dɔdɔa. ¹⁹ B̀supi ali blekéé, à m̀wáé, íɔ ku
a guu dɔdɔa. ²⁰ A me, tó wi pótɔ wa pɔ kèkeo, bó wá
ble wɛ̀ sopladepi guui? ²¹ Máme máli báaadaágu a
wɛ̀ soolodepi guu, tɔɔle i blekéé wɛ̀ áaɔ pɔ ũ. ²² A wɛ̀
swaaɔde guu íli pótɔ, mé áli p̀wen zi ble e a ge peɔ
a wɛ̀ k̀okwi pɔkekeawaɛ.

Tɔɔle t̀ɔmaboa

* 25:7 Bɔa 23.10-11

²³ Wasuli tɔɔle yía, i gɔ we e gɔɔpiio, asa b̀̀supiá ma p̀̀e, mé á demee a guu b̀̀mɔɔ n̄ nibɔɔ ũe. ²⁴ B̀̀su p̀̀ á k̀̀a á p̀̀ ũ guu p̀̀i àli tó wà a tɔɔle t̀̀mabo. ²⁵ Tó á gb̄e g̀̀ taaside ũ, mé à a tɔɔle k̀̀ni yía, aà dae f̄̄ee lí m̀́ p̀́ p̀́ a ỳ̀api t̀̀mabo. ²⁶ Tó gb̄e dae f̄̄ee v̄́ aà a t̀̀mabo s̄̀o, mé à gb̄a è à kà à a t̀̀mabo, ²⁷ aà w̄e p̀́ g̀̀ sea za gɔɔ p̀́ á ỳ̀a nao, i w̄e p̀́ g̀̀ fiabo gb̄e p̀́ á ỳ̀awàe, i a p̀́ sí. ²⁸ Tó aà gb̄a i ka aà fiaboè s̄̀o, tɔɔlepi lí g̀̀ a lunaε a ɔ̀zi e g̀̀a w̄́eɔ ũ w̄́u. W̄́epiu ò a lunapi a s̄̀aaè, i a p̀́ sí.

²⁹ Tó gb̄e kp̄e ỳ̀a w̄́le b̀̀ideu, e w̄́e do àò gé k̀̀aai, aò a boa zé v̄́. Gɔɔ bee ò a a boa zé v̄́. ³⁰ Tó i a t̀̀maboo e w̄́e dopi g̀̀ k̀̀aaà, kp̄epi a g̀̀ a lunaε n̄ a buio e gɔɔpii. Ẁ̀li s̄̀aaè baa g̀̀a w̄́eɔ ũ w̄́uo. ³¹ Ẁ̀li kp̄e p̀́ kú z̄̀ewia b̀̀isaide guu dile lán bugb̄ewae. A t̀̀maboa zé kú, mé ẁ̀li s̄̀aané g̀̀a w̄́eɔ ũ w̄́ue.

³² Levii buio n̄ kp̄e p̀́ kú n̄ w̄́le guuo t̀̀maboa zé v̄́ gɔɔpiiε. ³³ Levii buio w̄́le kp̄e p̀́ aa ỳ̀a t̀̀maboa zé kú, mé ẁ̀li s̄̀aané g̀̀a w̄́eɔ ũ w̄́ue, asa Levii buio w̄́le kp̄eɔ de kpaale p̀́ aa sè Isailio guu ũe. ³⁴ Aasuli n̄ w̄́le d̀̀ád̄ak̄ek̄iio ỳ̀iao, asa an baan we e gɔɔpii.

P̀̀s̄̀aané

³⁵ Tó taasi á gb̄e k̀̀, mé a f̄́ az̄́ia gwa lɔo, àliò aà k̀̀a lán b̀̀mɔ ge nibɔwa, ké aà e àò kú á guu ỳ̀i.†
³⁶ Asuli ɔ̀'idiaèò, ásuli a í gbaèò. Aliò ma v̄́, ké á gb̄épi e àò kú á guu ỳ̀i. ³⁷ Asuli òa s̄̀aaè à a igbao.‡
 Asuli ble ỳ̀awà à ài w̄́eεe a guuo. ³⁸ Mámema Dii

† 25:35 Iko 15.7-8 ‡ 25:37 Boa 22.24, Iko 23.20-21

á Lua. Ma á bóle Egipi, ké mà Kanaa bùsu kpáwáε, mío de á Lua ũ.

Zɔboa

³⁹ Tó taasi á gbēe kù mé à azia yíawá, ásuli zɔzídaè. ⁴⁰ A gɔ á guu lán gbèwina ge nibɔwáε, iɔ zíkεé e gɔa wéεo ũ wēu. ⁴¹ Aàpi ní a néo aai gbasá bɔ á bε, aai tá ní buib kí tɔɔle pó an deziɔ sè kpaale ũ guu. ⁴² Lá á gbé pó ma á bóle Egipi bùsuuɔ á de ma zòblenaɔ ũ, i kũ wà á yía zɔɔ ũ bo. ⁴³ Asuli gbáablemáo. Aliɔ ma vía ví.

⁴⁴ Bui pó liaaáziɔ gɔεo ní ní nɔεo ɔ áliɔ ní ví zɔɔ ũ. Ampio ɔ áli ní lúlu zɔɔ ũ. ⁴⁵ Ali fɔ nibɔ pó kú á guuɔ lu b ní né pó aa i á bùsuuɔ, aai gɔ á àizeεo ũ, ⁴⁶ aai gɔ á éonε túbí ũ, aaiɔ zɔbleé e ní wēni léu, áma ásuli wétēamɔ á gbé Isailiɔnεo.

⁴⁷ Tó bòmɔ ge nibɔ pó kú á guu ɔ lé a kpε le, mé taasi sù á gbēe kù, mé à azia yía bòmɔpiwa ge aà buie, ⁴⁸ aà boa zé kú. Aà daε a fɔ à aà bo, ⁴⁹ aà mae ge aà mae née ge aà daε fèεεe. Tó aà ɔ nīniε sɔ, aà azia bo. ⁵⁰ Aàpi ní a lunao lí wē nao sea za aàzia yíagɔɔ e gɔa wéεo ũ wēu, aà yía ɔa iɔ doũ ní gɔɔ bee gbεwizí ɔao. ⁵¹ Tó wē pó gɔ̀ e gɔa wéεo ũ wē àɔ gé kái dasi, aà boa ɔa aɔ zɔɔε. ⁵² Tó wē pó gɔ̀ bíla sɔo, aà nao, i fiabo màa. ⁵³ I gɔ a diie gbèwina ũ wē ní wēo. Asuli tó aà dii wétēamɔèo.

⁵⁴ Baa tó aà boa i zεke màao, aàpi ní a néo gɔ wéεo ũ gɔa wéεo ũ wēuε, ⁵⁵ asa Isailiɔ mé ma zòblena pó ma ní bóle Egipi bùsuuɔ ũ. Mámεmaa Dii á Lua.

§ 25:39 Bɔa 21.2-6, Iko 15.12-18

26

Báaadaarígu

(Iko 7.12-24, 28.1-14)

¹ Asuli pɔe ke táa ũo.* Asuli gbe'ã ge à péle á búsuu à kúleèò,† asa mámɛmaa Dii á Lua. ² Alio kámabogɔɔ pó má dileo yãda, ili ma kúkii dile gbia. Mámɛmaa Dii. ³ Tó á té ma ikoyãci mé á ma yãdileaɔ kúa, ále zikewà, ⁴ máli tó lou ma á búsuu a gɔɔwae, tɔɔle ali blekeé, lío i ne'ie.‡ ⁵ Aɔ pówembɔzikɛe e à ge peò v̄eekɔz̄z̄gɔɔwa, v̄eekɔz̄z̄ã s̄õ, e à ge peò pót̄gɔɔwa. Ali poble à ká, ío kú á búsuu dɔɔɔa.

⁶ Má tó ào ku aafia á búsuu. A wúle mé yãe a to vía á kúo. Má wàio midɛ á búsuu mé z̄i a ḡe weo. ⁷ A péle á ibeɔɔzie, í ní dede ní f̄endaɔ. ⁸ A gb̄eɔn sɔɔɔ a ní gb̄eɔn basɔɔ yá, mé á gb̄eɔn basɔɔ a ní gb̄eɔn òaasɔɔo leɛ kwio (10.000) yá, í ní dede ní f̄endaɔ.

⁹ Má á wegwa, mí tó à ne'i à káfi, ma bàakuaáno ío gé. ¹⁰ Alio bleble e a zi bo, í a zipi kóle a dafu káua yáí. ¹¹ Ma kúkii aɔ kú á guu, mé ma nisina a gíazio. ¹² Máo bebe á guu á Lua ũe, ío de ma gb̄eɔ ũ. § ¹³ Mámɛmaa Dii á Lua. Máme ma á bóle Egipi, ké ásu ào de ní zɔɔ ũ bo yáí. Ma zuu pó aa dàe kè kélekele, ò a ḡo be ní mio daa ía.

Láai yáɔ

(Iko 28.15-68)

¹⁴ Tó i ma yãdileaɔ ma, ále zikewà píio, ¹⁵ tó a gi ma ikoyãci, mé á nisina ye ma yãdilenɛio, tó ále ma ɔtonɔkii gwao, mé a ma bàakuaáno yãdileaé gbòo, ¹⁶ ào d̄o lá má keén ke: Má tó gili ḡeágu, mí tɔɔn v̄ai

* 26:1 Bɔa 20.4 † 26:1 Iko 16.21-22, 27.15 ‡ 26:4 Iko 11.13-15

§ 26:12 2Kln 6.16

káágu ní sionao, á wé iɔ wo, á yèèè i láa. A pótõ pãe, asa á ibeèò mé aa ble. ¹⁷ Má feleáño, á ibeèò i á fu, á zangudepiɔ iɔ gbãablewá. Baa tó gbèè lé á yáo, áli tílèè.

¹⁸ Bee gbèa tó i ma yãmao, má èa mà á swágagaae lɔ gën sopla á duuna yáí. ¹⁹ Má á wala gbãa kɔ'è. Luabe i gǔé gii mòsesai lán mɔsiwa, á tɔlè i gbãakū lán mɔgotèwa. ²⁰ A á gbãa kólè pãe, asa tɔlè a blekéèò, mé líɔ nè'íèò. ²¹ Tó a gi lé swágbãakemano, mé i ma yãmao, má á swágagaa káfi lɔ lèe soplae e á duuna léwa. ²² Má wàìɔ gbaewá, aai to à gǔ nésai, aai á pɔtuɔɔ dèdè, í lao, á zéè a sea kè lɔ.

²³ Tó á wé i kē yápiɔ musuo, mé a gi lé swágbãakemano, ²⁴ máme má feleáño mazía sa, mí ìadawá gën sopla á duuna yáí. ²⁵ Má tó wà mɔ lélewá ní zío, ké a ma bàakuaáño yá gbòò yáí. Tó a si á wéleɔ guu, má gagyãkaáguè, mí á na á ibeèone ní ɔzi. ²⁶ Má tó á ble láa, nɔe gbèon kwio mé aali pèèkéè kína doŭwa, aai kpáwá tãmitãmi, a pɔe bɔwá sɔ.

²⁷ Tó i ma yãma yápiɔ musuo, mé a gi lé swágbãakemano, ²⁸ má èa feleáño ní pɔfèaoe, mí á swágaga gën sopla á duuna yáí. ²⁹ Nɔanapi a to á á negɔèò ní á nenɔèò só. ³⁰ Má guleŕi pɔ á bòò daaai, mí á tulaletikateakiio gboo, mí á gèò ká á diio gèola. Ma nisina aɔ ye á yáio. ³¹ Má tó á wéleɔ gǔ beziaɔ ũe, mí á sa'okíio dúuzɔ. A sa'oa pɔ tékua gí a kamagu lɔ. ³² Má á bùsu dèe, a yá i di á ibeè pɔ kú weɔwa. ³³ Má á fènda woè, mí á yádò mà á fãaa buio guu. A bùsu i gǔ gii, á wéleɔ i gǔ beziaɔ ũ. ³⁴ Goo pɔ á kú á ibeèò bùsuu mé á bùsu gè da gii, á bùsu a íampa sa.

Bùsupi á íampa, a íampaa lé i ká. ³⁵ Goo pó á kú we, íana pó a giè à pa íampaa wě guu, goo pó a gō da yàaa a íanapi pa sa.

³⁶ A gbé kōnao sō, má tó aa sōdeedeekε ní ibεεo bùsuu. Baa íana lása kōfi a to aa tíle, aai tíle lán fēnda wàle ní yáòwa. Aa kpagua, baa ké gbēe lé ní yáo. ³⁷ Aa kwε kákōa lán fēnda wà ní kwéòwa. Aa fō ze gí ní ibεεo aεo. ³⁸ Maa á midε buio guu. A ibεεo bùsu a á mómo. ³⁹ A gbé kōnapio i ibaba ní ibεεo bùsuu ampio ní ní dezio yāvāio yái.

⁴⁰ Tó á buipio ní yāvāio ní ní dezio pócò dō, an náaisaiyā pó aa kēmεε ní swágbāa pó aa kēmanpio, ⁴¹ ò ma felerino, ma ní kpá ní ibεεo bùsuu, tó aa ní nòsevāipi tò mé aa nízià bùsa, tó an yāvāi go ní gbēa lé kà, ⁴² ma bàa kua ní Yakobuo* ní Izaakio† ní Ablahaño‡ yá a òmagu ní bùsu pó má kpámá yáo. ⁴³ Bùsu pó aa tò we a da gii ní kpε, i íampa a íampaa wēu. An yāvāi go a ní gbēe, asa aa gí ma yādileaioie, an nisina ye ma ikoyāio. ⁴⁴ N beeo goo pó aa kú ní ibεεo bùsuu, má ní midεo. Má gínzi mà a bàakuarino yá gbooo, asa mámεmaa Dii an Lua. ⁴⁵ Ma bàa kua ní ní dezi pó ma ní bóle Egipi buio wáa ké màò de ní Lua ũ yá òmagu, mí ní bō. Mámεmaa Dii.

⁴⁶ Ikoyā ní yādilea pó Dii ò Moizie Sinai gbε musu a dà Isailionεon we.

27

Légbāda Diiwa

* 26:42 Daa 28.13-14 † 26:42 Daa 26.3-4 ‡ 26:42 Daa 17.7-8

1 Dii ò Mɔziɛ, 2 ɔ̃ a ò Isailiɔne à mè: Tó gbé lɛkè Diiwa à mè, á aà gba gbēnazina, aà bo'ɔan kɛ: 3 Sea za wè bao e à gè pè wè bàawɔwa, tó gɔ̃ɛɛ, kpaaukpe ánuɔu ɔwatɛ blakwiɛ, 4 nɔɛ sɔ̃ baakwi. 5 Sea za wè sɔo e à gè pè wè baowa, tó nɛgɔ̃ɛɛ, ánuɔu ɔwatɛ baoɛ, nɛnɔɛ sɔ̃ kwi. 6 Sea za mɔ do e à gè pè wè sɔowa, tó nɛgɔ̃ɛnaɛ, ánuɔu ɔwatɛ sɔoɛ, nɛnɔɛna sɔ̃ aaɔ. 7 Tó gɔ̃ɛ dɛ wè bàawɔla, ánuɔu ɔwatɛ gɛoɛ, nɔɛ sɔ̃ kwi. 8 Tó taasidɛ, mé aà gbāa i ka maaɔ, aali gé sa'ona le, sa'ona lí a bo'ɔa dilɛ lá lɛgbēna a fɔwa.

9 Tó pɔtuɔ pɔ wí sa'òò Diiwae sɔ̃, pɔ pɔ wà aà gbà ali gɔ̃ aà pɔ ũɛ. 10 Wasuli lilɛo. Wasuli a maa lɛũkpakɛ ní a vāioo, ge a vāi ní a maaoo. Tó wà pɔtuɔ lɛũkpakè, a pla píi a gɔ̃ Dii pɔ ũɛ. 11 Tó pɔtuɔ pɔ wíli sa'òò Diiwaoɛ sɔ̃, wàli gɛò sa'ona kíi, 12 sa'ona i a taa gwa, tó a maa ge a vāiɛ. Lá sa'ona dilɛ, màa a ɔ̃a aɔ dɛ. 13 Tó pɔde ye bo, aali a ɔ̃a sɔode nawà.

14 Tó gbé Dii gbà a kpé, sa'ona lí a taa gwa, tó a maa ge a vāiɛ. Lá sa'ona dilɛ, màa a ɔ̃a aɔ dɛ. 15 Tó kpɛde ye à a kpé sí, aali a ɔ̃a sɔode nawà, kpépi i ɛa gɔ̃ aà pɔ ũ.

16 Tó gbé Dii gbà tɔɔlɛ pɔ á sè kpaale guu kɔni, a ɔ̃a líɔ doũ ní pɔwɛna pɔ a mɔ búpiwa ɔao. Pɔwɛna koko do ɔ̃a kà ánuɔu ɔwatɛ sɔo. 17 Tó gɔ̃a wéɛo ũ wɛ ɔ̃ à Dii gbà sɔ̃, a ɔ̃a a gi àɔ ku a lɛgbɛuɛ. 18 Tó gɔ̃a wéɛo ũ wɛ gè, sa'ona lí a ɔ̃a dilɛ wɛ pɔ gè e gɔ̃a wéɛo ũ wè sia léu, i a ɔ̃a lao màa. 19 Tó búde ye a bú sí, aali a ɔ̃a sɔode nawà, i gɔ̃ aà pɔ ũ. 20 Tó i búpi boo, ge tó a yia gbɛpálewae, a boa zé kú bo. 21 Tó wàlɛ pɔ sɔaasɔaané gɔ̃a wéɛo ũ wɛu, buapi a gɔ̃ Dii

pó ũε, lán pó pó wà Dii gbà ní a mĩbaowaε, tɔɔɛpi i gɔ sa'onaoɔnε.

²² Tó gbé Dii gbà tɔɔɛ pó á lù, mé tɔɔɛ pó a sè kpaalε guu no, ²³ sa'ona lí a ɔa dile wε pó gò e gɔa wéεo ũ wè dasileu, gbépi i tɔɔɛpi bo zĩbeezi gò, ɔapi i gɔ Dii pó ũ. ²⁴ Gɔa wéεo ũ wε ɔ wàli buapi soaa a yĩana pó tɔɔɛpi ví yāaε. ²⁵ Lá wà ánuusu lé dile kpaaukpεu, màa sa'onao lí pó ɔa dile. Anusu do galaũ baoε.

²⁶ Pɔtuo né séiáɔá Dii pɔε kò. Gbεε suli aà gbao zu ge sán lò, asa Dii pɔε. ²⁷ Tó pɔtuo pó wili sa'odo né séiáε sɔ, aali bo lá sa'ona dile léu, i a ɔa soode nawà. Tó í boo, wàli yía ɔa pó sa'ona dile léu. ²⁸ Pó pó gbé ví à Dii gbà ní a mĩbao, gbēnazina ge pɔtuo ge tɔɔɛ pó de a buib pó ũn lò, asuli yíao, asu bo sɔo. Pó pó wà Dii gbà ní a mĩbao á pó pó wili booε.* ²⁹ Baa gbēnazina pó wà Dii gbà ní a mĩbao, wà fɔ boo, sema wà ade de.

³⁰ Bua pɔɔ kwide líɔ de Dii pó ũ, pɔwεna ge libeɔn lò.† Aliɔ de Dii pó ũε. ³¹ Tó gbé ye a pó kwidepiɔ bo, aali a ɔa soode nawà. ³² Pɔtuo kwide á Dii pɔε. Tó wa nào, a kwideɔ líɔ de aà pó ũ. ³³ Wasuli a maa ge a vāi boo, mé wasuli a kee leũkpakεo. Tó wà a leũkpakè, a pla píi gò Dii pó ũε, mé wa fɔ a kee boo.

³⁴ Yá pó Dii dà Mɔizie Sinai gbε musu a dile Isailiɔnen we.

* 27:28 Nao 18.14 † 27:30 Nao 18.21, Iko 14.22-29

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

lvi

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9